

DIVATVILÁG

Szépirodalmi és divatlap

a magyar hölgyek számára.

<p>Megjelenik havonként kétszer: 8-kán és 23-kán. Minden számhoz melléklet.</p>	<p>Szerkesztőség: József-külváros, gyöngytyuk-utca, 9. sz. I. em. Kiadó-hivatal: Egyetem-utca 4-dik szám alatt.</p>	<p>Előfizetési ár: egész évre 8 ft., félévre 4 ft., negyedévre 2 ft. A Regélővel együtt: egész évre 12 ft., félévre 6 ft., negyedévre 3 ft.</p>
--	---	---

NŐK KÖRE.

Női munkák.

A mintarajzok leírása.

I. és II. sz. *Gyertyaellenző*. Phantasie-munka. (Az I. sz. a gyertyaellenző mintarajza természetes nagyságban.) A szükséges anyag: egy darab csokoládészinü, könnyü posztó; egypár darab fekete bársony és fehér posztó; fehér, sötétlila és fekete sodrott selyem; néhány szál csiszolt (8 számu) aranygyöngy; egy csomó hasonmagasságu üvegyöngy; egy róf finom aranysujtás; 3 sötétlilaszin bodor selyembojt, hossza 4 centimeter; — egy darab pensée (sötétlila) tibet bélésnek; 44 centimeter hosszú, három ujjnyi széles tafotaszalag, és a kosárfonásból készült talapzat, melyhez egy külön gömbölyü, 24 centimeter hosszú pálcza tartozik, végein két esztergályozott fagömbbel.

Az egész nádállvány magassága, melynek három hajlott lába van, mint az ábrán látható, 40 centimeter. A zászlószerű ellenző, melynek alapja gyöngéd csokoládészinü, a felső pensée-tafota-szalaggal köttetik az állványhoz. A czimerszerűrajz, mely alkalmazásokból (application), gyöngy- és selyemhímzésből áll, következőkép készitendő.

Általánvéve a rajzot sokkal egyszerűbben lehet a kelmére áttenni, mert mindazon különféle öltésekből és gyöngyökből álló czirádákat nem kell a kelmére rajzolni, minthogy a leirásból látni, hová és hogyan kell azokat alkalmazni. Azért kell a leirást előbb figyelmesen elolvasni.

A czimer, kivéve a fenn közében hozzacsatlakozó ábrát, fekete bársony-alkalmazás, mely után fehér enyvvel felragasztatott, belül fehér, kívül pensée languett-öltéssel levarratik. A már említett felső közép-ábra, ugy mint a fekete alkalmazás a középtéren, és a kétfelül felfelé forduló ábrák, fehér posztó-alkalmazások. Ezek egy kifelé átható, és egy másik befelé átható pensée-languett-öltéssorral varratnak le. A két külső fehér ábrán két aranygyöngy sor képezi az ereket,

a középtér két fekete, rézsutosan felragasztott bársonyszalag-díszítést kap, melyeken három helyen négy-négy üvegyöngy áll függélyes vonalban, melyekhez mindenütt kívül a fehér posztón két-két aranygyöngy soroztatik.

A fehér középtért a fekete alapon környező gömbölyüségek szintén fehér posztó-alkalmazások pensée-selyemöltésekkel és aranygyönggyel díszítve.

A felfelé álló fehér középábrán a fekete bársony gömbölyeg szintén fehér selyemöltésekkel és gyönggyel van díszítve. Ezen ábra melletti, két oldalt lévő galyak laposöltéssel pensée-selyemmel hímzetnek s finom aranysujtással foglaltatnak körül, melyek átható fekete selyemöltésekkel erősítetnek meg. A száraz és erek szintén finom aranysujtásból vannak. Ugy szintén a két levél-szerű arabeszk a már fentebb leirt fehér oldal-ábra alatt.

Az utóbbival pensée-tollöltések által összekötött három gömbölyeg közül az alsó és felső fehér posztó-, a középső fekete bársony-alkalmazás, mely a már leirtakhoz hasonló. Ezek mellett vonul le egész a czimer hegyéig egy galy, pensée-tollöltésből, fekete laposöltéssel hímzett bogycokkal. A czimer alsó ormában van egy fehér alkalmazás a már leirt modorban díszítve.

A külső széléhez közel befoglalásul van egy fekete bársonyszalag a megjelölt szélességben, mely belül és kívül fehér keresztöltésekkel levarratik. Mindenütt, a hol ezen öltések a csokoládészin alapot érintik, külön sor előöltés dolgoztatik átellenesen, szintén fehér selyemből. Az ekkép körül foglalt bársonyszalag ezenkívül szabályosan felváltva, átható csillagot képező fehér selyemöltésekkel díszítetnek, továbbá rézsutos keresztel üvegyöngyből, és apró két gyöngyből álló emleinnel.

A munka csak ezen bársonyszalag végeig béleltetik pensée-tibettel. A béleletlen csokoládé-

színű posztó széle apró, fogas ivformákra vágatik ki, a mint az ábra mutatja, a felső részen pedig, a bársony felett szegést kell csinálni, melyen az anyag leírásánál említett páleza dugatik keresztül. Ennek végeihez tudnillik a gömbök előtt erősítetnek a pensée-szalag végei — mely, középen véve, a nádállvány felső részére erősen körül van tekerve, — csokorra kötve.

Az ábra mutatja, hogy a zászló három orma az említett pensée-bojtokkal díszítetik.

III. sz. Egy *khinai* izlés szerint készített *párna* mintarajza. Ezen szép phantasie-munka fekete posztón van dolgozva, posztó- és selyemkermelkalkalmazásokból (application) és mindenféle phantasie-öltésekből áll.

Miután a rajz fehér másoló-írlap (Copirbogen) segélyével a fekete posztóra áttetett, jó lesz azt finom ecsettel, fehér mézfestékkel utána ecsetelni, mert a fehér vonalak, melyeket a másoló-papírlappal a kelmére áttettünk, a munka alatt eltörlődnek.

Ezután következik a selyemkermékkel beragasztott alakok megszilárdítása. Ezeket fehér enyvvel vagy felolvasztott gummi-arabikkal kell felragasztani. A három *khinai* embernek rózsaszín selyemkerméből vágjuk ki orczáikat; orrukat, szemöldeiket és szemeiket fekete festékkel, szájukat piros selyemmel jegyezzük meg, orczáikat pedig szép pirosra festjük, mi által az arc több kifejezést nyer. Az ernyőt tartó *khinai* a következő darabokból áll: az ernyő sárga selyemkerméből; nyele és díszítése barna és kék selyemmel himeztetik. Piros selyem gallér, sárga selyemmel, languett-öltéssel körülvarrva, ilyen öltésekkel szilárdítatnak meg az alkalmazott darabok a ragasztáson kívül. Ezenkívül a vonal finom arany-sujtásból. Ujjas mellény fehér selyemből, piros öltésekkel; rózsaszín selyem alsó ruha zöld öltésekkel. Nadrág, kék selyemből barna öltésekkel. Csizma, sárga selyemből piros öltésekkel.

A hintázó *khinai*: süveg égszín selyem, arany öltésekkel díszítve és erősítve; a toll piros és zöld színezetű selyemmel himezve. Gallér, kék selyemkermelk aranyzákkal és havannaszín selyemmel körülhimezve. Kabát, sárga selyem himezett piros övvel. Nadrág, fehér selyem, kék selyemmel himezve. Csizma, sárga selyem, zöld öltésekkel. A kötél aranyzsinórból van.

A bal sarokban lennt álló alak kétségkívül *khinai* hölgy: kalap, sárga selyemből, zöld száröltéssel, fenn az ellenzón végig, színes tollesokor száröltéssel aranynyal, piros és zöld selyemmel himezve. Gallér rózsaszín selyem kék languett-öltéssel körülfogalva s belül aranyzsinórral. Felöltő: sárga selyemből piros languett-öltéssel megerősítve; öv, barna selyem száröltésből és aranyzsinórból; az ujjnak alsó díszítése, keresztbe öltés fehér selyemből. A felöltő alul csipkével végződik, és az ott végig menő languett-öltésekkel egy arányban, kis távolságban, felül két sor előöltés barna selyemből és egy sor arany-sujtás. Alsó ruha kék selyemből, fehér languett-öltéssel be-

foglalva, a felett keresztöltés-varrás piros selyemből, aranyzsinórral körülfogalva. Bugyogó sárga selyemből, rézsut finom fekete rácsozattal keresztbe varrva. Topán: rózsaszín selyem, fekete languett-öltéssel. Egyuttal hozzáteszszük, hogy ezen hölgy kékes-zölddel színezett, selyemszáröltéssel kivarrt talajon áll, fehér selyem-legyezőt visel pirossal befoglalva, melynek nyele havannah-, és a felső toll díszítése zöld, kék és fehér száröltésből állnak.

Az imola, mely a rajz közepét foglalja el, fölül néhány aranyzsal-sugárral kezdődik, melyekhez jobbról balról piros selyem száröltések csatlakoznak. Aztán következik egy négyszög rózsaszín selyemből, mely egyik sarkán áll, köröskörül sárga keresztöltéssel megerősítve, s belül zöld és sárga öltésekkel díszítve. A tollszerű díszítés a négyszög két oldalán: száröltések sötétlila (pensée) színezetű selyemből, melyek belül világosabbak, kifelé pedig sötétebbek. Félhold sárga selyemből, piros öltéssel levarrva, a sugarak felül aranyzsinór, belül fehér selyemből kivarrt csipke, itt-ott egy lefelé nyuló kék sugárral. A félholdat érintve következik egy fel- és le-szálló, hajlott vonal arany-sujtásból, melyet, kis távolságban két másik vonal követ világos és közepes színű sárga selyem száröltésből.

Azután jön egy fehér posztóalkalmazás, a középalak egész az egyenes vonalig. Ez barna languett-öltéssel van levarrva, a díszítés rajta jobbról balról pensée-száröltések, melyek közepén zöld levélke van, szintén posztóból, vagy selyemmel lapos öltéssel himezve; ezt csekély távolságban aranyzálak környezik, ezeket ismét zöld selyem száröltések foglalják körül; a még hiányzó négy oldalsugar sárga selyemből van.

A fehér posztóalkalmazás két oldalán piros posztóalkalmazások, fehér languett-öltéssel levarrva, belül arany-sujtás és zöld száröltés. Ezután lefelé, a mint az egyenes vonalak jelölik, zöld posztószalag következik, fehér és sárga selyemmel kivarrva; mellette jobbra és balra kékes-szürke posztóalkalmazás, piros, sárga és fehér selyemmel kivarrva, a mint a vonalak jelölik.

Az imola oszlopai, a mint a két középvonal jelöli, sárga posztóból vannak, melyeket kék keresztöltésekkel varrunk le és fekete csomóöltésekkel kihimezünk. A vörös keresztöltéseken kívül egy vonal van mindenütt aranyzsinórból.

Az imolában levő madár aranyzsinórból készült karikán függ. A madár testét sárga színezetű selyemből száröltésekkel himezzük, a szem fekete gyöngy; csőrja rózsaszín selyemmel kivarrva; szárnyai piros színezetű selyemmel kivarrva; farka piros és zöld színezetű selyemmel és aranyzállal himezve.

Az imola talaját különféle öltések képezik, baloldalt felváltva hosszúra vont keresztöltés fehér, sárga, rózsaszín, zöld és piros selyemmel kivarrva, mely lenn aranyelőöltéssel végződik, point de pico-t képezve. Belül világos sárga keresztöltés, fölül fehér meg piros point de rüesses ormo-

kat képezve, melyekből aranszálból varrt sugarak emelkednek, a lépcső, kétfelőli hozzátartozó díszítéssel, sárgabarna posztó-alkalmazás, s középen egyenes keresztöltés, és láncöltés-vonalakkal varratik ki világosabb faszínű sodrott selyemmel. Külső oldalán fehér languett-öltésekkel foglaltatik be. A rézsutos vonalak, melyeket pontok választanak el, — csomóöltések aranszálból — átható piros előöltések.

A lépcsőn alul lévő öblöny (vasa) sárga selyemkélme-alkalmazás, körülfogalva piros languett-öltéssel (slingelés), és kék, barna meg sötétpiros öltésekkel díszítetik. A felső fülek kék öltésekből, az alsók aranszínőből képeztetnek. Az öblönyben lévő virágok laposöltéssel hímeztetnek, piros színezetű selyemmel sárga csomóöltések töltvén ki a kelyhet. A levelek sárgás-zöld színezetű selyemkélmeből alkalmazvák s láncöltéssel foglaltatnak körül, szintugy jelölik meg ereiket is. A belső szabad tért csomóöltésekkel töltik ki.

Ezen tüzetes és körülményes leírásunk után azt hisszük, hogy t. olvasónőink ezen valóban ritka szépségű munkát könnyen utánozhatják; fődolog, hogy az alkalmazások (application) pontosan és tisztán ragasztassanak fel és szépen sűrűn, languett-öltéssel legyenek levarrva. Ezen munkát vagy pamlagpárnára, vagy pedig kis asztalra terítőnek lehet használni; ez utóbbi esetben piros, kék, sárga, barna, vagy zöld selyemmel körül kell az egészet languettirozni (slingelni), és könnyű selyemkélmevel bélelni.

Ezen különös szép, nagy hatást előidéző munka pedig koránsem kerül annyiba, mint pompássága után itélnők. A fekete peruvient kivéve, a többi selyem- és posztó-darabokat olcsón kaphatni a szabóknál, zsbárusoknál, a selyem, mely a kivarrásra szükséges, mindössze legfeljebb 2 firtba kerül. Ezen ugynevezett alkalmazott phantasie-munkák most fölötte divatosak, s azért is kellemes foglalkozást nyújtanak, mert szabad tért engednek a képzeletnek, s a készítő jó ízlését és ügyességét szembeszökőleg kitüntetik.

IV. sz. *Ágy- vagy asztaltakaró*; első esetben piquére languett-öltéssel és toll-öltéssel, — a második esetben pedig sötétzsinű posztóra alkalmazásokkal és selyem-öltésekkel viendő ki. A színek választása a tetszéstől függ.

V. sz. Az előbbi szám középrajzának negyedrészze.

VI. és VII. sz. *Reggeli czipő* mintarajza. A czipők alapkélmeje középzöld posztó, melyre a rajz fehér másolópapir segélyével tétetik át. Ezután kivágjuk a kélmeből az 5. közép-ábrát s aláférczelünk egy világosabb zöld atlaszt, a hol az ábrák kivágtattak, s a kivágot posztó szélét az atlasz színéhez hasonló zöld selyemmel tűzzük körül. A rajznak külső vonalai szintén oly zöldszínű selyemsujtással varratnak ki, mint az atlasz; ezt azonban, a kinek tetszik, arany- vagy ezüst-sujtással is kivarrhatja. A VI. sz. alatti oldalrajznak

természetesen öszhangzónak kell lennie az előrés rajzával.

VIII. sz. Sujtással vagy finom zsinórral varratik különféle kélme, gyermekruha díszítésére, sat.

IX. sz. *Szemüveg-tok*. Havannah- vagy világossárga bőrön dolgoztatik. A csomószerű rajzot fekete bársonyalkalmazás által képezzük, melyet fehér enyvvel ragasztunk fel és aransujtással foglaljuk be. A közép-térre előbb kék, lila vagy zöld atlasz- vagy más selyemkélmet teszünk, melyen a kis galy laposöltéssel — havannahbarna selyemmel — előbb kihimeztetett.

X. sz. *Névjeggy*; francia-himzéssel és gömböltéssel himzendő.

XI. sz. *Entre deux* (betétel, Einsatz), francia-himzéssel és ürvarrással (Holnath).

XII. sz. *F.* betűvel ellátott *névjeggy*, francia-himzéssel és gömböltéssel.

XIII. sz. *B.* betű, francia himzéssel és tollöltéssel.

XIV. sz. *N.* betű, francia himzéssel és gömböltéssel.

A gyertyaellenző természetes nagyságu rajza alatt lévő himzóminta (melynek száma a metszésből kimaradt) fehérneműre alkalmazható francia- és angol-himzéssel dolgoztatik, áttört varrással és gömböltéssel.

K. Beniczky Irma.

A tápanyagok.

Rusz Károlytól.

Még nem rég mult el azon idő, melyben a víz, tűz, föld és lég *elemeknek*, — tudniillik minden létezőnek egyszerű, feloldhatlan ösrészeiül tekintettek. De a természettudományok egyik ága, a vegyészet, csakhamar bebizonyítja ezen fogalom alaptalanságát. Mióta a vegytan az *alchymia* vagy az aranycsinálás tudományának gyermeksaruiból kinőtt, folyton küzd az igazság felderítéseért; ő magyarázza meg nekünk egyszerű természetes módon a legsodálatosabb tüneményeket, ő tanít minket arra, hogyan különböztessük meg az igazat a hamistól, a valót a látszattól.

S így leplezi le irgalmatlan kézzel a régi négy elemet is, azokat leplezetlen valódiságukban mutatván meg.

Ekkor látjuk világosan, tagadhatlanul, hogy a lég nem egyszerű, feloszthatlan ösanyag, mert hiszen két külön-részből áll; légenyből és élenyből. Épen ezt tapasztaljuk a víznél is, mert ez élenyből és könenyből áll, a föld szintén sok különféle részből van összeállítva, — a tűz pedig nem is test, csak tünemény.

**

Ha pedig a régi ugynevezett elemek alkatrészeit, például az élelyt a vegyészeti segélyével megvizsgáljuk, azt találjuk, hogy ezt semmikép nem lehet felbontani, más anyagokká szétszedni, hogy ez tehát *egyszerű test*, valódi elem.

A vegyészeti az ilyen elemeknek, vagy egyszerű, feloszthatlan testeknek nagy számát fődözte fel; ezek minden letezőnek alaprészei, s fölötte nagy fontossággal bíró tulajdonokkal vannak felruházva.

Ezen valódi elemek közül legfontosabb a négy következő: élely, köneny, légeny és széneny.

Mindazon élő lények, melyek környezetek, ezekből állanak, vagy legalább találtatnak bennök; így minden állati testben, — tehát a mienkben is — és minden növényben föllelhetők. Ezért nevezik ezeket életalkotóknak (Organogene).

A nélkül, hogy nagyon elmélyednénk a vegyészeti birodalmában, mégis szükséges, hogy ezen négy legfontosabb anyagot kissé közelebből megvizsgáljuk. Az élely, köneny és légenyszag- és ízlés-nélküli szintelen légnemek, melyeknek létezéséről semmisen győzhetne meg, ha ezt tulajdonságaik nem tennék a legfeltünőbb módon.

A széneny ellenben tömör test, melyet naponkint mint szenet láthatunk. Más alakban mint jegezet, a gyémánt neve alatt találjuk.

Ha egy, élelynyel teli üvegbe veszünk, s abba egy csak kevésé pislogó forgácsot tartunk, ez azonnal sziporkázva lángra lobban; ugyszintén elég az élelyben az izzó sodrony, sőt a gyémántot is meg lehet benne gyújtani, elégetni, mint egy darabka szenet. Ebből meggyőződünk, hogy az élely az égésre és szintugy minden élő lénylétezésére okvetlen szükséges. Ezért nevezik élelynek, (életető lég).

Ha egy légenyvel teli üvegbe valami égő testet teszünk, ez azonnal elalszik. Épen oly kevésé létezetik benne valami élő lény. Hanem daczára ennek, ez sem valódi méreg, mint működéséből következtetni lehetne, csak érzéketlen anyag, mely nem képes az életet fentartani. De használata mégis fölötte fontos a természet háztartásában, mert ez a legfontosab tápszerek nagy részének összeállítására szolgál — a mint alább látni fogjuk — s másrészt az élely megritkítására is szükséges.

A tiszta élelyben minden láng fölötte gyorsan ellobbanna, minden élet felemészténé magát. Emberek, állatok, növények szörnyű sebességgel létezetének; s fölötte fokozott életerejök csakhamar ellobbanna. Ezért vegyített a természet böles beosztása annyi légenyt az élely közé, a mennyi épen szükséges, hogy a létezésre alkalmas legyen.

Nevezetes tünenyét mutat nekünk a köneny. Ha ezt bizonyos készülék segélyével, szűk csöböl kiáradni hagyjuk s meggyújtjuk, akkor kék lánggal ég. De az eléges nem egyéb mint az égő anyag egyesülése az élelynyel.

Itt a köneny légneme a szintén légszerű élelynyel — mely a minket környező légenben van — egyesülvén, belőlök csepegő folyékony test, tudnillik: tiszta víz válik.

Most vegyük elő a szénenyt. Olvasónők ezt eléggé ismerik mint szenet és kétségkívül szintén mint gyémántot. Első pillantásra alig hihetnők, hogy a fekete, kormosszen és a ragyogó nemes drágakő ugyanazon egy anyag legyen. De a vegyészeti ezt azonnal bebizonyítja. Ha elégetünk egy darab szenet, a szen és élely egyesülésének terméke leend az ismert légnem, a szénsav. Most tegyük egy nagyobb vagy kisebb gyémántdarabot egy élelynyel teli üvegbe, tegyük rá egy darabka égő taplót, s csodálva fogjuk látni, hogy az a kemény kő ég, olvad s végre egészen eltűnik. Ezután szintén gyűjtsük össze ezen elégetés termékét, azaz fogjuk fel az így képezett légnemet, s ezt szintén mint szénenyt fogjuk felismerni.

Ha körültekintünk, száz meg száz ily csodálatos tünenyét látunk közelünkben. Tegyük egy darab fehér és egy darab kandisz-cukrot egymásmellé. Mind a kettő külsőleg egészen különböző egymástól s mégis ugyanazon egy anyag.

De a vegyészeti még csodálatosabb dolgokra tanít minket. A mint már tudjuk, valamennyi szerves, azaz élő test, nagyobára a négy életképző elemből áll; lássunk hát most oly anyagot, mely csak e háromból áll: széneny-, köneny- és élelyből. Ez pedig a cukor, mely hat parány képzelhető legkisebb rész szénenyt, öt parány könenyt és öt parány élelyt tartalmaz.

Ki hinné azt el, hogy egy darabka fa, és egy darabka keményítő ugyanazon összeállítással bír mint a cukor? — A vegyészeti

ismét bebizonyítja a már leírt módon, és sok más kísérlet által, hogy e három anyag: cukor, fa, és keményítő, ugyanazon alaprészekből áll, sőt azokat ugyanazon mennyiségben tartalmazza.

Bármilyen csodálatosnak látszik is ez, a vegyészet, ezen nagyszerű tudomány, a nem avatottak is nyújt segínyt ezen tény megmagyarázására. Képzeljünk magunknak minden testet számtalan apró részekből, parányokból állónak, s tegyük fel, hogy ezek mint megannyi színes koczka, a legkülönbözőbb módon csoportozatokat képezhetnek, egymásmellé sorozva lehetnek, miáltal a bensőleg tökéletesen egyenlő részekből alkotott testek külsőleg mégis egészen különbözőkké lesznek.

Ha a vegyész valamely, élő lényektől származó részt elemez, azaz alkatrészeire vagy őanyagaira felbontja, azt találja, hogy ez vízből, szénsavból és ammoniakból áll.

Ezek az élő lények, az állatok és növények főalkatrészei, melyek közül ismét a víz könenyből és élelyből, a szénsav szénből vagy széneny- és élelyből, és az ammoniak légenyből és könenyből állanak.

Ebből azt tanuljuk, hogy nem csak saját testünk, de minden tápszereink ezen elemekből áll, azaz élely-, köneny-, széneny-, légenyből, melyekhez még más szintén egyszerű testek jönnek csekély mennyiségben, ugymint: kén, villany, halvány, mész, só, vas, stb.

Ezt legjobban láthatjuk példákból. — Ki hinné, hogy a legnemesebb, legjobb bor nem áll egyébből mint az élely, köneny és széneny légnemeiből? Azt már tudjuk, hogy a fa, cukor és keményítő ugyanazon alkatrészekből állnak, — sőt hogy a bab, burgonya, borsó, lencse, igen csekély más vegyületet kivéve, mindig csak ugyanazon alkatrészeket mutatják fel, s végre arról is meggyőződünk, hogy amaz izletes sült hus csupán élelyből, könenyből, szénenyből és légenyből áll. Olyanok vagyunk mi is testi-leg, s tulajdonkép nem is eszünk egyebet mint a fennevezet légnemeket, egy kevés foszforral, kénnel, vassal stb. vegyítve.

Ezen tápszerek közt azonban nagy különbséget találunk: a cukor, burgonya, bor, stb. csak három elemből állnak: élely, köneny- és szénenyből, míg a sültus egy negyediket is tartalmaz: légenyt. E szerint a

tápszerek két főosztályt képeznek: a légenymentesek, de széneny-tartalmazók és a légenyesek osztályát. Ezen különbség pedig nagyon fontos az emberi táplálékra nézve. A légenymentes tápszereknek, melyek mind növényi származásúak, az a feladata, hogy széneny-tartalmukkal a lélekzést, és ez által a légenyesek megégetését vagy megemésztését előmozdítsák. Ezért nevezik azokat lehelési szereknek, a légenyeseknek ellentétül, melyek, majdnem általánvéve állati származásúak, és a vért, húst, csontokat képezik s ezért tömör-tápszereknek nevezetnek. Az előbbiek képezik a melegséget is a testben, s egyszersmind a zsírt is.

Az emberi testmindennap bizonyos mennyiséget emészt meg mindezen anyagokból, s ha a felhasznált anyag pótlásának szükségét érzi, azt mondjuk, hogy éheznek. Az élelyt beszívjuk a levegőből, a könenyt iszszuk a vízzel, széneny-t nyújt valamennyi növényi tápszer, kenyér, burgonya, főzelék stb. és a légenyt a husban találjuk.

E szerint a czélszerű élelmezés vegyítékét könnyen meg lehet itélni és összeállítani.

Ha valamely étel az emberi gyomor igényeit valóban kielégíti, akkor helyes mérvben tartalmazza a légenyt és széneny-t. Oly ember, ki csupán főzelékkal él, a kellőnél több széneny-t vesz fel magába, mely megégetlenül marad vérében s azt sűrűvé teszi. De a ki ellenben csupán hust eszik, hiányt szenved a szénenyben, tulterhelteketik légenyvel, s könnyen köszvényes lesz.

Ha ezen előadásunk nyájas olvasónőinket tán kissé kifárasztotta, — ezt bizonyára megbocsátják nekünk, ha annak hasznosságát meggondolják; czélunk: önöket az emberi élet egyik legfontosabb tárgyát illetőleg alaposan felvilágosítani.

A jelenkorban, hol ugyszólván minden érveréssel egy lépéssel haladunk előre a tudomány pályáján, fölötte szükséges, hogy a nőnem hátra ne maradjon. Tény, hogy minden gondos házinő, minden tudományos műveltség nélkül is tud illőn vegyített tápszerekből álló ebédet főzni és összeállítani, — de ez nem elég, ismernie kell a felhasznált tápanyagok alkatrészeit s tudnia kell például, miért szükséges a főzelékhez hús, a tésztahoz zsír, miért árt a kenyér, tészta a beteges, különösen görvélyes (skrophulös) gyermekeknek; s így aztán örökölt szokások

helyett értelemmel és tudattal gondoskodhatik szeretteinek helyes, egészséges táplálásáról.

Az édességek.

Legfontosabb tápanyagaink közé tartoznak az ételeket és italokat édesítő szerek. Ezek közt első helyen állnak a czukornak különféle nemei, s ámbár ezek szigorúvéve inkább az élvezetek mint a szükségesek közé sorozhatók, jelenleg már majdnem nélkülözhetlen életkellékké váltak.

A czukor millió mázsa számra fogyasztatik el, és az emberek milliói foglalkoznak annak készítésével, s az adó, mely erre ki van vetve, több államnak a legjelentékenyebb jövedelmét képezi.

S ezért, mint a növény-ország egyik legfontosabb terméke, mely különféleképp használtatik a konyhában, különösen magára vonja figyelmünket.

A számos használatunkra szolgáló czukorneműeket négy főosztályba rendezhetjük be; ezek a morzsa-, nád-, manna- és tej-czukor.

Morzsa-czukor alatt azonban nem értjük a törött czukormorzsát, hanem egy külön czukornemet, mely szőlő-, méz-, gyümölcs- és keményítő-czukorra osztatik fel.

A nádczukorhoz tartozik a valódi nád-, a pálma- vagy datolya-, az éjszakamerikai, jávor- a mexikói kukoricza- és khinai „sorghum“- czukor.

A manna-czukor közönségesen csak mannanév alatt ismeretes; készítették 1) a manna-kőrifából Sziciliában és Calabriában. 2) a gummifából Ausztráliában, 3) mindenféle, a szükséges éanyagot tartalmazó növényekből, melyek közül legkitünőbb a tamariszka a Szinai hegyen, és az izraeliták mannája. Ez utóbbit mindenestre az úgynevezett tarfa-fákról szedték.

Ezen növény-czukor-nemeken kívül van még egy, melyet állati anyagból készítenek, tudnillik a tejcukor. Ezt a sajt készítésénél hátramaradt savóból nagyban gyártják Svájcban, Hollandiában, sat.

Ezen czukor a tejnek azon alkatrésze, mely azt édessé teszi, de minthogy édessége csekély, ezen czukrot majdnem kizárólag a gyógyászatban használják mindenféle gyógyszer készítésére, mint például a hasonlított szerek előállítására.

Még egy nevezetes czukornem az édes gyökér- (higviricz) czukor, mely nem árultatik jegezesedetten, mint a többi, hanem mint sűrűre főtt kivonat, s a gyógyszer-tárban édesgyökérnedv (Lakticzen-Saft) név alatt árultatik, s mindenki előtt ismeretes. A köhögés, rekedtség ellen használtatik, s a gyermekek fölötté szeretik, ámbár kellemtelen émelygős édességü.

Itt látjuk ismét a természettudomány nagy fontosságát és jelentőségét. Hányszor mondtuk ki e szót „czukor“, hányszor tetünk egy darabot belőle kávénkba, theánkba sat. nem is sejtve, mily különféle nemekből áll ezen anyag.

Ha körültekintünk, még sok más tárgyban is találunk czukrot; ezt burgonyából, sőt mindazon gyümölcsből és növényanyagokból lehet készíteni, melyek keményítőt tartalmaznak, szükség esetében még a fűrészporból is.

Az egyes czukornemek következőképp különböznek egymástól: ha jó édes szőlőt a napon megszáritunk, az úgynevezett tepedt szőlőben is sok fehér jegezes testet találunk, mely fölötté édes.

Ezek képezik a szőlőczukrot. Hasonló fehér szemeket találunk a jó, hamisítatlan mézben is, ha soká áll, s ez szintén olyan mint a szőlőczukor, ámbár más anyagban képződik.

Ha keményítő-pépet cserép-edényben megmelegítünk s egy kevés vitriol-olajt (kénsav) keverünk közéje, ezen vegyülék apránként édes ízűvé lesz és a keményítő végre egészen átváltozik morzsaczukorrá. Legyen a keményítő buzából, szágóból vagy burgonyából készítve, az mindegy; egy font kénsav száz font keményítőt változtat czukorrá. A készítésnél krétapor által választatik el a sav, és a tiszta czukor-olvasztmány befőzetik.

Ezen keményítő-czukorral hamisítják a nád- és répa-czukrot; a pálinkafőzésnél és a czukrasz-árak készítésére használtatik. A caragheen- és izlandi mohából is lehet czukrot készíteni. De ez mind szőlő- vagy morzsa-czukor, s a következőktől azért különbözik, mert nem lesz soha oly keménysnem képez oly tökéletes jegezeseket. Az édességre nézve majdnem egyenlők.

A nádczukrot azelőtt csupán a Keletindianában honos, s később Nyugatindianába is átültetett czukor-nádból készítették. Most a

kereskedésben mint legfinomabb cukor fordul elő, de a házi használatban nálunk a répacukor által majdnem egészen pótolatik. Ezen utóbbit, mint tudjuk, a burgundi répából készítik.

Készítésmódja fölötte hosszadalmas és fárasztó, s igen sok munkába kerül, míg a répából, melyben némelykor kevés cukoranyag találtatik — például: 100 font répában csak 10 font cukor van — finom hófehér cukor lesz, mely a kereskedésben „rafinade,” név alatt ismeretes.

A répa összedarabolatik, s áztatás és sajtolás által megfosztatik levétől. Ezen lé főzés által elpárologtatik, s ebből lesz a közönséges nyers répa-cukor, melynek kellemetlen répa-íze van, és csupán a finomítás által állittatik elő a szép fehér cukor, melyet alig lehet a nádcukortól megkülönböztetni.

A többi cukornemek hasonlók a nádcukorhoz s szintugy készítettnek, sajtolás és befőzés által.

Minden nyerscukorból aztán finomabb nemek készítettnek, a cukor felolvasztatik vízben, s tisztító anyagok kevertetnek közéje, mész, szén sat. s újra forraltatik és most jegezesedik.

Ha a már egészen tiszta cukor-lé háborítlanul jegezesedik, akkor hosszú, nagy, átlátszó oszlopok képződnek, ez a fehér kandisz-cukor. A süveg-cukor pedig azáltal képződik, hogy a jegezesedő lé folytonosan kevertetik, mi által ama finom tüszerű jegeczek képződnek, melyek a csüveg-cukorban együtt véve kemény tömeggé alakulnak.

A süveg alakot következőkép kapja a cukor: a sűrűvé főtt cukornedv, a legfinomabb nemű is, többnyire barna színű; ha a cukor megjegezesedett, a barna szívós nedv még a fehér jegeczek közt maradt, s az egész cukor barna színt mutat.

Ezért a sűrű cukornedvet hegyes cserépedényekbe töltik, melyeknek alul bedugható nyílása van, midőn a cukor megkeményedett, kihuzzák a dugót s a barna nedv lassankint lecesepeg.

Ezen kívül a süveg széles végére vizes agyag-réteget tesznek, melynek átszivárgó vize egészen eltávolítja a még hátramaradt barna nedvet, s ezen műtét után, melyet *fehéritésnek* neveznek — a cukor egészen hófehér lesz.

A barna nedvet újra főzik, s ebből kép-

zódik aztán a sárga kandisz-cukor; a mi még ezután megmarad, abból nem lehet többé cukrot előállítani, mert minden jegezesedhető részekről megfosztatott. Ezen nedvet szyrup név alatt árulják, és a háztartásban szintugy használják mint a cukrot; nálunk azonban igen kevésbé ismeretes. Angliában, Németországban, hol nagyszerű cukorgyárak vannak, a pór nép többnyire a szyrupot használja cukor helyett, olesósága miatt.

A legfinomabb cukor (legyen az nád-, répa-, jávorcukor) a raffinade; a kevésbbé finom melisz-, az utána következő gomoly-, és a legutolsó farine- vagy konyha-cukor.

A finomított cukor csillogó jegecz-szövedéke, valamint fehér színe által tisztán felismerhető; a csekélyebb neműek ellenben hamisíthatók s néha ártalmas anyagokat is tartalmazhatnak, például timsót, horganyvitriolt sat., melyek a finomításnál keveredtek beléjük, s néha még a legfinomabb cukorban is találhatók, — vannak még aztán szándékosan belekevert anyagok is, melyek leginkább a konyha-cukorban találtatnak, például: gipsz, keményítő, liszt.

Ezen hamisítás azonban könnyen felfedezhető; olvaszszunk fel egy darab cukrot tiszta vízben, az idegen anyagok azonnal elötünnek és a pohár fenekére szállnak. Minden cukor, a legfinomabb is tartalmaz egy kevés mészt, de oly csekély mennyiségben, mely semmi káros hatást sem gyakorolhat egészségünkre, s a cukor azon anyagok egyike, melyek legkevésbbé alkalmasak a hamisításra.

Annál inkább hamisítatik a méz. A legközönségesebb anyag, melyet közéje kevernek, a liszt; hanem ezt szintén könnyű felfedezni. Olvaszszuk fel a mézet tiszta vízben, mely egy harmadrész spirituszsal vegyített össze, s a liszt nemsokára a pohár fenekére száll. Vizzel akkor van a méz keverve, ha a tyuktojást el nem bírja. A sárgarépa-szyrupot felismerjük ízlelés és szaglás által; az ilyenrel vegyített méz sokkal sötétebb is.

Ha pedig az által jutott méreg a méz közé, mert az réz edényben főzetett, vagy soká állt benne: ezt ugy ismerjük fel, ha a mézbe igen fényesre sikált kést teszünk s azt 48 óráig érintetlenül benne hagyjuk állni; ha réz van közte, akkor a kés vörös lesz. Mily borszasztó az ilyen rézméreg, azt

mindenki tudja, a ki némi vegyészeti ismerettel bír.

Végül még egy édességet említünk meg, mely tiszta méreg, ez az ugynevezett ólomcukor, mely különféle gyártmányokhoz szükséges. S minthogy majdnem cukorédeségű, nagy baj történhetik általa, különösen ha gyermekek kezébe kerül.

Az ólomcukor ecetsavas ónból áll, ez igen erős méreg, s mindenütt képződik, hol savanyu folyadékok ónnal jönnek érintkezésbe.

Vidéki olvasónőinket tán érdekelni fogja megtudni, mily áron kapható Pesten a különféle nemű cukor, ezért s különösen ha nagyobb mennyiségben szándékoznak vásárolni, figyelmeztetjük *Kölber testvéreknek* a „fekete elefánt“-hoz czimzett szilárd hitelű fűszerkereskedésére a hatvani- és magyar-utca sarkán, hol a cukor nemei és árai a következők:

Legfinomabb cukor fontja . . .	35 kr.
Finom „ „ . . .	34 „
Tisztított „ „ . . .	33 „
Melisz „ „ . . .	32 „

Kertészet.

A konyhakertben e hóban még nem sok a teendőnk, mert a föld még sokkal nedvesebb, mint hogy veteményezni lehetne. Ha a szükséges trágya a múlt hóban nem hordatott a kertbe, annak most kell történnie. Ha az idő megengedi, akkor ásatunk s elvetünk egy kevés sárgarépa-, petrezselyem-, vöröshagyma-, saláta- és paréjmagot, de mindenképp csak keveset, mert a főveteményezés ideje a jövő hóba esik.

A melegágyakba mindenféle káposzta-, kaleráb-, kelkáposzta-, karfiol-, brokoli-magot, valamint salátát, vöröshagymát, zellert és fokhagymát veteményezünk, de csak annyit, a mennyit nyáron át elhasználunk, mert ismert dolog, hogy a melegágyban nevelt plántákból való káposztaneműek, kaleráb, kel stb. nem állnak el jól télen át, s a zeller és kaleráb fás lesz.

A virágos kertben még most nincs egyéb dolgunk, csak hogy felásassuk, ha az idő engedi, hogy a levegő és nedvesség annál jobban átjárja a földet. A melegházat naponkint kell szellőzni, s a melegágyak ablakait se feledjük el a déli órákban kissé felnyitni;

ekkor történjék az öntözés is, kissé langyos vízzel.

A gyümölcsfákat folyvást tisztogatni kell, a mohát levakarni, a hernyókat leszedni, különösen a gyűrűs hernyókat, melyeknek tojásai karikaformában veszik körül a gyenge galyakat.

Most kell az ojtványgalyakat is vágni, mielőtt a nedvek keringeni kezdenek; azokat száraz pinczébe, a hol nem penészesednek, homokkal könnyen letakarva kell eltenni, vagy a hol az nincs, künn, emelkedett helyen a földbe tenni s szalmával betakarni, míg a jövő hóban felhasználhatnak.

E hó vége felé fiatal gyümölcs- és egyéb fákat kell ültetni, felette jó, ha a gödrök már a múlt hóban vagy ősszel ásattak, és nyitva álltak a levegő, fagy és eső behatásának kitéve. A karók egyszersmind a fákkal tételnek a földbe, de nem oly közel, hogy a fa gyökereivel érintkezzenek, mert ha a karó rothadni kezd, ez aztán a fa gyökérére is átmegy. A karót azon oldalra kell tenni, mely leginkább ki van téve a szélnek, a fát pedig nem kötjük a karóhoz, csak 8—10 nap múlva, mert a föld leszáll s a gyökerek körül üreg támad, ha a fa meg van kötve s nem szállhat le a földdel.

Különben arra kell ügyelnünk, hogy a fa ugyanazon irányba tétessék, melyben a faiskolában állt, s ne ültessük mélyebbre, mint ott volt.

A sérült gyökerek éles késsel részsütösen vágatnak el, a korona pedig körül metszetik.

Fölötte káros azon szokás, mely néhol uralkodik, hogy a gödör fenekére trágtyát tesznek s földdel betakarják, mert a trágtya nem oszlatik fel ilyen mélységben, hova a levegő nem hathat, s midőn a fa gyökerei a trágtyáig terjednek, a fa megbetegszik s gyakran kiszárad.

Ha a fa be van ültetve, a töve körül kézzel kell a földet lenyomni, távolabb tőle pedig letaposni, aztán a fa körül mélyedést csinálunk, melybe egy kanna vizet öntünk, a bevonuló vízzel leszáll a föld is s a gyökerekhez tapad; ezt tehát nem kell elmulasztani, ha bármilyen nedves legyen is a föld. Ezen eljárást beiszapolásnak nevezik, s a tapasztalás mutatja, hogy az ilyen beiszapolt fa sokkal jobban megfogamzik.

A csontárgyümölcsfákat (szilva, cseresznye, őszi és kajsziparaczk, mandola) korábban kell ültetni, mint a maggyümölcsfákat

(alma, körtvély, noszpolya), mert amazokban előbb kezd a nedv keringeni, mint emezekben, s az átültetésnek addig kell történnie, míg a fa téli álmában van.

Némelyek azt tartják, hogy a fiatal gyümölcsfákat inkább ősszel kell átültetni, vagy pedig a csontárgyümölcsfákat ősszel, a maggyümölcsfákat pedig tavasszal. Azonban ez nincs meghatározva, a ki óvatosan és gondosan bánik az átültetéssel, annak gyümölcsfái gyarapodni fognak, akár ősszel, akár tavasszal voltak ültetve; de a tavaszi ültetés mégis megfelelőbb a természet igényeinek. A fák 24, vagy legalább 18 lábnyi távolságban álljanak egymástól, különösen a körtvély- és almafák, melyek közé mindig egy-egy cseresznye- vagy szilvafát lehet ültetni; míg amazok annyira felnőnek és kiterjednek, hogy az egész tért elfoglalják, addig ezek — rövidebb életűek lévén, — már kiszolgáltak, s a szép egyenes cseresznyefa sudarát jó áron adhatjuk el az asztalosoknak.

Minden rendes gazdaságnál saját faiskolának kell lenni, részint hogy a kihalt fákat pénzkiadás nélkül pótolhassuk, részint azért, mert a fák sokkal jobban gyarapodnak, ha a föld, melyben csiráztak és nőttek, ahhoz hasonló, melybe később átültetnek, s végre saját nevelésű fáknál bizonyosak vagyunk, hogy valóban azon gyümölcsfajokat ültettük el, a melyeket szeretünk, a mit vett fáknál sohasem lehet bizonynyal tudni.

Evégre minden évben bizonyos mennyiségű gyümölcsmagot szedünk össze, természetesen a legértettebb és legtökéletesebb gyümölcsből. A körtvély- és almamagot szárazan kötjük be ritka vászonzacskókba, melyeket hűs száraz helyen aggatunk fel; a szilva-, cseresznye-, barackmagot kissé nedves homok közé rakjuk valami edénybe, mely télen át a pinczében áll. E magvak februárban, mihelyt csak az idő engedi, elvettetik.

A faiskola két részre osztandó fel: 1) a magiskola, hol a mag elvettetik, s hol a kis csemeték az átplántálásig ápoltnak;

2) a nemesítő iskola, hova a magból nevelt fászkák nemesítés végett átplántálnak s ott maradnak, míg maradandó helyükre átültetnek vagy eladatnak. Ez terjedelmesebb legyen az elsőbnél, mert a fászkák itt már ritkábban állnak.

Minthogy a faiskola a gyengébb cseme-

ték nevelésére és ápolására szolgál, e szerint fekvése és földje megfelelő legyen e célnak. A magnak jobb földre van szüksége, mint a kinőtt fának, s a fiatal csemetét jobban kell a hidegtől és erős szelektől óvni. De azért koránsem szabad trágyás földet választanunk, mert a tulságos kövér földben nevelt fászkák elsínlődnek, ha rosabb földbe ültetnek át, a mint ezt oly gyakran saját kárunkra tapasztaljuk, ha vett fákat ültetünk. A faiskolának közönséges kerti földje legyen, legjobb a gyep, mely ujonan töretett fel; a fiatal csemeték ne szenvedjenek hiányt, sem a napot, sem a levegőt illetőleg, és legalább másfél láb mélységű legyen a termőföld. A mennyire lehetséges, óvjuk a hideg szelektől és viharoktól; nagy szárazságban ne mulasztjuk el az öntözést.

Azon darab földet, melyet faiskolának akarunk használni, ősszel kell felásatni, s ez februárban, a mint csak az idő engedi, újra ásatik, de nem nagyon mélyen, s keskeny ágyakra osztatik fel, melyekbe a gyümölcsmagvak soronkint vettetik el.

Midőn a fászkák kikeltek, gondunk legyen rá, hogy a gaz és dudva el ne fojtsa; gyakran kell gyomlálni s a földet porhanyítani. Az első évben azonban ezt nagyon óvatosan kell tennünk, nehogy a gyöngéd gyökereket megsértsük. A barázdák, melyekbe a magot elvettettük, nyáron át úgy maradnak, ősszel azonban ráhuzzuk a földet, miáltal a gyökereket megóvjuk a nagy hidegtől.

A második évben szintén gyakorta gyomlálni s a földet óvatosan porhanyítani kell, minek legcélszerűbben eső előtt kellene történnie, hogy a nedvesség jobban behatolhasson.

Az öntözés most egészen elmarad, kivéve a rendkívüli nagy szárazságot, mert a fát fiatal korában kell arra szoktatni, hogy gyökereivel a mélységben keresse a tápláló nedvet.

Harmadik évben a fászkák elég erősek a nemesítésre, mi az első tavaszi időben történik. A nemesítés különféle módjáról annak idejében külön cikkben fogunk szólni.

Különös gondot kell télen arra fordítani, hogy a nyúlak ne férhessenek a fiatal fászkákhoz, mert felette szeretik azoknak gyenge kergét, s egyetlenegy nyúl egy éjen át 20 — 30 fászkát tehet tönkre, mert a kéregtől

megfosztott csemetéket minden ápolás dacára sem menthetjük meg a haláltól.

Mária.

Konyhaszat.

Különös jó meleg punes.

Hámozzunk meg két szép érett narancsot, éles késsel, nehogy a fehéré is leválják, s tegyük mély porcellántálba. Ezt sűrű cukrosvízzel forrón öntsük le és jól takarjuk be.

Aztán forraljunk fel $1\frac{1}{2}$ font cukrot négy itcze vízben, habozzuk le tisztára, nyomjuk bele 6–8 narancsnak és 4 citromnak levét, töltsünk közéje egy messzely finom angol rumot és a narancs-szirupot, forrázzunk le $1\frac{1}{2}$ lat karavántheát (mert ez erősebb és illatosabb a többinél) három messzely forró vízzel, hagyjuk jól letakarva tíz perczig állani, aztán szűrjük a többi közé. Most tegyük még egyszer hirtelen tüzre, hagyjuk egy forrást tenni, szűrjük meg finom hajszítán vagy tiszta vékony kendőn át a puncstálba, s tálaljuk minél forróbban.

Thea-sütemény.

Vegyünk 1 font legfinomabb lisztet, 12 lat igen friss írósvajat, hat tojásnak sárgáját, hat lat cukrot, szükséges mennyiségű langyos tejsűrüt, két lat élesztőt, egy kevés sót és készítsünk belőle gyenge, finom, jól kidolgozott tésztát; aztán nyujtsuk ki ujjnyi vastagságra, tegyük tiszta, vajjal megkent papírlapra, igazítsuk szép gömbölyűre, s könnyű kendővel letakarva hagyjuk meleg helyen kelni.

Ha eléggé megkelt, kenjük meg tojással, és szurkáljuk meg vékony, sima, hegyes fával, s aztán süssük meg szép sárgára.

Ezalatt 8 lat cukrot tiszta vízben forralunk s addig főzzük, míg egészen sűrű lesz; keverjük bele két kávékanállal finomra tört fahéjat (cizimetet), s midőn a süteményt kiveszszük a sütőből, azonnal kenjük meg a cizimetes cukorral jó vastagon s tegyük vissza egypár perczre a sütőbe. Midőn egészen meghült, vágjuk fel szép szeletekre s tálaljuk a theával.

Havi teendők.

Figyelemmel legyünk a télire beszerzett élelmi tárgyakra, nem romlik-e valami? mennyi van ebből vagy amabból? A zsiros bődönben mennyire van a zsír, nincs-e rendetlenül össze-vissza áskálva, a káposzta nem fagyos-e; ha igen, akkor koránsem szabad meleg vizet töltetni rá, mert meglágyul s elromlik, hanem minél hidegebb vizet töltsünk rá, miután deszkáit levettük, mert a hideg víz magába huzza a fagyot, s

a káposzta lassankint kienged s nem lesz semmi baja. Gondunk legyen rá, hogy a hordó, a deszkák, a ruha, melylyel le van takarva, mindig tiszták, a penésztől mentek legyenek; a káposztát az egész hordóból a felszínéről kell egyenlőn szedni, nem pedig rendetlenül összeáskálni és turkálni.

A gőzbeftötteket, gyümölcsöt, aszalványt szemmel kell tartani, a romlásnak indulót kiválogatni. Az ugorkát meg kell vizsgálni; nem lágyul-e; ha pedig lágyulni kezd, azonnal le kell szűrni az eczetet róla, s ha az még nem romlott el, fel kell forralni, lehabozni, s midőn kihült, az ugorkára visszatölteni, de azt előbb borral le kell mosni, szépen visszarakni a hordóba vagy üvegbe, s úgy az eczetet rátölteni; azonban tanácsosabb friss eczetet, mint a már egyszer használtat alkalmazni.

A pincze, éléstár, magtár ablakait gyakran kell kinyitni a déli órákban, különösen ha szép napos idő van.

E hóban már vége van a *fonásnak*; a fonálmotringok kimosásával iparkodni kell, míg fagyok vannak. Mikor nagy mosás van, meghagyjuk a tiszta szappanlevet, s abba áztatjuk a motringokat egy éjre, aztán jól kigyurjuk benne, s a szapulódézsába rakjuk szépen sorjába, tetejére vastag hamvast terítünk, melyre vagy 8 font tiszta szitált fahamut töltünk és 4–5 öntet melegvizet töltünk rá; miután a lecsurgott lugot egy óra hosszáig forrón rá öntöttük, aztán betakarjuk s úgy hagyjuk mintegy 8 óra hosszat párolódni. A hol közelében folyóvíz vagy tó van, oda kell vinni öblíteni és sulyokkal kiverni, aztán galyra szétteríteni és parázsra hintett kénkövel megfűstölteni; ezután a padlásra teríteni, s ott hagyni, míg egészen kiszárad.

Az ily módon elkészített fonásból szőtt vásznat vagy asztalneműt nem kell a kallóba adni, az igen rövid idő alatt megfehéredik otthon is, ha különösen ápril és május hóban a gyepre terítjük s valahányszor megszárad, folyóvízzel megöntözzük.

E hó vége felé a *ludak* is kezdenek már tojni, s ezért most jobban kell őket tartani mint a múlt hóban. Legezészerűbb, ha minden ludnak külön-fészke van, úgy nem kell attól félni, hogy a tojást más helyre viszi és sokkal türelmesebben és jobban fog ülni; a tojáson ülő ludaknak legjobb eledele a zab. Tenyésztésre mindig azon ludakat kell

meghagyni, melyek legkorábban kikeltek, mert ezek tojnak majd legelőbb a jövő évben.

Ha az idő lágy, a *réczék* is kezdenek e hóban tojni, de szokásuk szerint nagyon elhagyják tojásaikat, azért jól kell rájuk ügyelni; a récze többnyire éjjel tojik, és csak akkor költi ki maga tojásait, ha általa választott helyen csinál fészket s a tojását nem bántják.

A *pulykák* ugyan még nem tojnak, de most már kiválogatjuk azokat, melyeket tenyésztésre akaruk meghagyni.

A *kochinchina-tyukok* folytonosan tojnak s ha meleg óljuk van, a hó közepe táján kotlani kezdenek, azért jól kell őket tartani, s fészkeiket gyakran tiszta szalmával ellátani.

Azon szokás, hogy minden baromfi alatt a kiköltendő tojás páratlan számú legyen, nem alapszik babonáságon, mert tudva van,

hogy az egyenetlen számú tojást például 13, 17, 21, az ülő anya jobban elhelyezheti.

A *méhekkel* is kevés dolgunk van e hóban: a gyengéket etetni kell, mi estefelé történik, mely alkalommal alul elsöpörtetik a szemét és tisztatlanság. Ha azonban a méhkasokat más helyre akarjuk áttenni, ennek most kell megtörténnie.

A *sertések* e hóban ellenek leginkább, azért utána kell nézni, hogy az anyasertés különölbá zárassék, jobb eledelt kapjon és aljazója legyen, nehogy a gyenge kis malaczkák megfagyjanak.

Miután a fonásnak vége van, de az esték még hosszuk, a gondos gazdasszony összeigazíttatja a zsákokat, ujakat varrat, és tollat fosztat a nőcselédekkel; a férfi-cselédek pedig burgonyát válogatnak, hogy minden készen legyen, ha a vágyva várt tavasz, s vele a vetés és ültetés ideje beáll.

Vörös Eszter.

OLVASÓ-ASZTAL.

A nők hivatása. *)

A század, melyben élünk, különösen gazdag új találmányokban, tervekben, felfedezésekben és új igazságokban — vagy legalább új véleményekben, legyenek ezek bár valók, vagy csak képzelmények. Ezeknek némelyike a nők társadalmi és politikai állására vonatkozik, kiknek befolyását az emberi társadalomra egy értelmes ember, s főleg egy keresztény sem fogja kétségbe vonni. Azok, kik az utolsók valának a keresztnél és az elsők a sirnál, minden hívő keresztény szeme előtt a nemes önzéstelenység és önfeláldozás gyöngyeivel diszitve tűnnek fel, s hogy a kereszténység történetírói oly szépen és hiven leírták a női és férfi önzetlenség közti különbséget, ez ama sok, elvitázhatatlan tanuságok egyike, melyek a kereszténység mellett szólnak.

Hogy azon nemnek, mely oly nemes tulajdonokkal ruházott fel, fontos befolyást kell az emberek politikai és társadalmi állapotára gyakorolnia, valamennyünknek el kell

*) E czím alatt egy jeles angol író műve nyomán hosszabb cikksorozatot indítunk meg, mely tárgyának korszerűségénél fogva bizonyára nagy mérvben ki fogja nyerni t. olvasónők tetszését, és pedig annál inkább, mert minden egyes cikk mintegy önálló egészet képezvén, a figyelmet épen nem terhelendi hosszadalmasság által.

ismerni; ezt a mult századok bizonyítványa is tanúsítja. A nőnem ugyan hangos panaszkiáltásra fakadt, mondván, hogy igazságtalanul bánnak vele, hogy el van nyomva, s mégis — a férfiak elejétől fogva elég készséget mutattak a nőnek nagyobb befolyást engedni, mint a mennyire a természet törvénye utalja.

Azon mondás: „vainqueurs des vainqueurs de la terre“ (a világhódítóknak meghódítói) koránsem tulzott, és ezen befolyás oly hatalmas, s oly általánosan éreztetik, hogy valóban jól kell meggondolni, vajjon csupán csak jóra fordíttatik-e, — a mint lennie kellene.

De azt mondják: az lealacsonyító, ha csak befolyás és nem hatalom által — csak közvetve, és nem közvetlenlehet művelődni, — mint alárendelt, nem pedig mint főszemély.

Feladatunk főrésze ezen kérdés megfejtése.

Előnyös lenne-e az emberiségre nézve, ha a nők befolyás helyett hatalommal bírnának?

Jó eredményt nyernék-e az által, ha a nőt mostani köréből áttennők a nyilvános élet küzdterére, ha házitűzhelyünk csendes

kedélyességébe mindazon heves vitákat, ama kemény és boszuvágyó érzelmeket áthoznók, melyeket a politikai viszálykodások, surlódások, előidéznek?

E kérdést kellőleg tárgyalni nem csekély feladat, s valóban köszönettel tartozunk s dicséretére válik a másik nemnek, hogy ezen tárgyról nem irtak többször ama gyöngédtelen és éles gunynyal, melyre valóban érdemes lehetne.

De mi azért nem maradunk hátra, sőt tán megelőzzük ama tüzes lovagokat, kik a női méltóság és hivatás kérdésében harcra készen a sikra álltak. A nő hivatása magasztos, a nő méltósága az alap, melyen a társadalmi élet építménye nyugszik, — s ezért fölötte szükségesnek tartjuk a nőkben saját fontosságuk felismerését felébreszteni; de arról is meg vagyunk győződve, hogy nem a társadalmi előjogok hiánya, de a valódi nőiség lényege az, mit nélkülöznek.

Mi nem igényelünk számukra kevesebbet, mint azt, hogy az ő hivatásuk legyen az emberek szellemi ujjászületésére, a világ újjáalkotására hatni. Magasztosabb, nemesebb hivatást követelhetnek-e azok, kik a nő számára állampolgári jogot kívánnak?

Feladatunk második része leend annak bebizonyítása, hogy a nő ezen hivatását úgy teljesítheti legjobban, ha azon körben marad, melyet a természet kijelölt számára, nem pedig ha azt elhagyja s másba jutni törekszik, hol — ha egy ideig tenghet is — előbb-utóbb elsínlődik, elvész.

* * *

Hatalom és befolyás.

Kétféle a mód, mely által az emberek társaik kedélyére hatnak: hatalom és befolyás.

A hatalom különösen a „tekintély“ neve alatt gyakoroltatik, s azért bizonyos határokhoz van kötve; a befolyás pedig az emberi rokonszenvekből ered, s azért — valamint ezek, úgy az sem korlátolható működésében.

Ha kétkedni lehetne azon: e kettő közül melyik segíti jobban elő az emberi jellem kiképezését, — akkor csak körül kell tekintenünk, s azonnal látni fogjuk, hogy a hatalom szabályozhatja ugyan az emberek cselekvéseit, de nem terjedhet ki véleményeikre is. Ez nem módosíthatja a tehetségeket, nem

ébreszthet érzelmeket, nem változtathatja meg a jellemeket.

Mindez a befolyás birodalmába tartozik, mert az emberek gyakorta ellentállnak a hatalomnak, holott a befolyásnak öntudatlanul alávetik magukat.

Mi az oka a különféle emberfajok anynyira különböző jellemvonásainak? Mi különbözteti meg (az öröklött szín- és alakbeli különbséget kivéve) a herceg magzatát egy indián nő gyermekétől?

Tegyük fel azon lehetőséget, hogy helyeiket kicserélhetnék, — és a vadnő gyermeke az európai arisztokrata, a kis hercegi örökös pedig az indián érzelmeivel nő fel.

Honnan jön ez? Ama névtelen és megmagyarázhatlan befolyásokból, melyeket a társadalmi intézmények és szokások az egyes tagokra gyakorolnak. S ha bármerre fordulunk, s vizsgálódásunkat az emberi társadalom minden rétegeire kiterjesztjük, mindig csak azon egy eredményre jutunk. Sőt maga a kereszténység sem nyeré legnagyobb diadalait közvetlen parancsok vagy tilalmak, de mindig csak azon számtalan közvetett befolyások által, melyek szelleméből, nem pedig betűjéből eredtek.

A fenemlített tényekből kétféle következtetést szükséges vonnunk:

- 1) Azok, kik befolyással birnak, annak gyakorlásaért szigorun felelősek.
- 2) Az emberek lassu előrehaladásának — morális ujjászületésére vonatkozólag — oka részint a befolyás félreértésének, részint hibás vezényletének tulajdonítható.

Ezen haladás méginkább lassubbnak tűnik fel, ha az ész és szellem haladásával összehasonlítjuk.

Vészes tilalomnak . . .

Vészes tilalomnak
 Erdejében járok;
 Benn sűrű vad árnyék
 Körül rémes árok:
 A kit én szeretek,
 Az már másé régen,
 De hogy szereti-e,
 Nem szól, hallgat mélyen...
 Oldalam galy tépi,
 Tövis szúrja lábam,
 Egyedül bolygok, mint
 Szél az éjszakában:

Hátha mégse szeret,
Hátha csak úgy áltat!
E miatt nincs nyugtom,
Ezért űz a bánat.

Hideg szelet érzek,
Szár az levél hull rám,
— Így érez a szív is
Álmai kihunyván, —
Kisért a lemondás,
Bánt a halál vágya,
Lelkemet a gyötres
Meg-meg sebzi, vágja!

Majd a szél lenyugszik,
Lágy suttogás támad,
De reá rút zápor
Áztatja orcámat:
Uj remény kél bennem,
Szelid ábránd ringat...
De új eszmék jönnek
S föltáru a kárpád!

Igy didergve, ázva,
Egész lényem fázik;
Nincsen semmi menhely...
A villám cikázik! —
Bizonytalan sors nyom,
Szivem sejtve látja:
Mint pihen más keblén
Ölelésre válva!...

És az erdőn éj lesz,
Semerre se látok...
Sehol semmi hang, csak
Bagolyhuhogások...
Kétség száll lelkemre,
Hitem elhagy végkép
S bús sejtelmek kérdik:
Vajjon ha nem élnék?! —

Benedek Aladár.

A halott-menyasszony.

Beszély.

Milesz Bélától.

Halottak estéje, halottak ünnepe!
De sok szivnek szagatod fel fájó sebeit, de
sok fájdalmas emlékeket költesz fel a keblekben.
Van-e, kinek halottja ne volna s fájdalommal
ne emlékeznék ez estén elhunyt kedvesére, barát-
jára vagy jó emberére? Vagy ha nincs is halottja,
nem döbbsenti-e meg mégis a halottak ünnepe,
mely eszébe juttatja földi vándorlásának elébb
vagy utóbb bekövetkezendő végét?

Mily kedves az élet s mennyire vonzódnak
ahhoz. — Pedig mennyi keserű van az életben,
mennyi szenvedés, mennyi fájdalom, s ha szivün-
ket megkérdezhethetők, azt felelné, hogy: édes a
világ és jó nekünk szemünkkel néznünk a napot!

A halál eszméje megdöbbsentő; pedig hát mi
volna abban rossz? — Hiszen utoljára is a halál
az emberiség megnyugtató angyala; karjain me-
gyünk át a boldog hazába, hol nincs fájdalom,
nincs szenvedés, sirás, csak egy hosszú, csendes,
boldog álm; s az ég mily szép haza lehet?...

Halottak estéje van.

Földes helység temetőjébe vezetem olvasói-
mat; nem azért, hogy a mulandóságról érte-
kezsem, s éltök rózsaszinben mosolygó virágát
legkevésbé is elszomorítsam, hanem hogy elbe-
szélésemet elkezdjem.

A holtak setét hazája ez ünnepestén megvilá-
gosodik. A sirokra rakott gyertyák, mécsek,
lámpák meggyújtatnak; — azt hinné az ember,
hogy az ég szállt le csillagaival, kísérteties fényt
ömlesztve a setét fejfákra s a sirokon térdelő
alakokra.

A lámpák égnek, a szomorufüzágak, cziprus-
fák zörögnek, susognak, mintha a holtak szelleme
járna köztök; a sirokra térdelő alakok zokognak
némán, szótlanul. — A mennyi köny hull a földre,
annyi sohaj száll az égbe a dicsőült lelkekhez.

Szeghalmi Dezső a temetőnél megállította
lovát, leszállt arról, egy fához kötötte azt s az
imádkozók közé ment, és az imázókkal együtt
imázott, a sírokkal együtt sirt....

* * *

Épen egy éve, hogy e temető mellett boldog-
ságtól dobogó kebellet utazott el s most megtört
szívvel kellett itt megállnia, miután egy gyász-
levél értésére adá, hogy kedvese, eljegyzett
menyasszonya Regina, s atyja Földes ur meg-
haltak.

Szeghalmi Dezső szeretett, miként az ifju szív
első szerelmével szeretni csak lehet, Reginájának
esküvel ígerte meg, miként kivüle soha mást sze-
retni nem fog, e fogadását ifju lelkének egész tü-
zével tette, — de egyszersmind ünnepélyesen is.
Fontos ügyek elintézése végett egy egész évre
el kellett utaznia s menyasszonyávali összekelésé-
nek ünnepélyét visszatértére kellett halasztani.

Elutazása előtti estén hallgatagon s az elválás
fájdalmas gondolataiba merülten sétált a szerel-
mes pár a földesi kastély parkjában; a szerelme-
sek olykor egymásra néztek s szavak helyett a
keblökből feltörő fájdalmas fohászokkal beszéltek.
Végre a hölgy megtöré a csendet.

— Dezső, — mondá reszkető hangon — te
elhagysz engem. Valamely titkos előérzet gyötri
keblemet s azt sugallja, hogy én többé nem fog-
lak téged látni, hogy kezem kezedet nem fogja
többé szorítani; — s hevesen megszorítá az ifju
kezét.

— Hagyd e szomorú gondolatokat, kedvesem,
— mondá az ifju.

— Boesáss meg Dezső, de aggodalmaimat nem tudom legyőzni, — viszonzá Regina, — de miért is utazol el egybekelésünk előtt?

— Atyám parancsa kívánja. Vagyonunk egy része forog kérdésben, — felelé Dezső.

— Vagyon, vagyon; — mond Regina, Oh! hogy az anyagi érdekek mindig gátolják a szívet boldogságának elérésében. Így értek a családi sirbolthoz, mely a kert hátsó részén kápolnaszerű épületet képezett, előtornáczezal, kis tornyocskával.

— Gyerünk be, mondá Regina; itt fogok én is pihenni, ide jövök én előtted Dezsőm, érzem, nemsokára ide fognak tenni. Hú maradsz-e hozzám még akkor is, midőn e boltban fogok nyugodni?

— Itt az ősök szelleme előtt ígérem, Reginám, szent esküvel ígérem, hogy hú maradok hozzád, kezemet szívedre teszem, mint szent oltárra s Isten legyen eskümnek tanuja. Ha megszegem eskümet, lelked járjon hozzám éjjelenként. háborgassa meg álmaimat, sirodból jöjjen hozzám hangod, vesse szememre hűtlenségemet s legyek boldogtalan.

— Ugy legyen, — mond Regina, — én pedig *élve vagy halva egyedül a te menyasszonyod leszek.* — Azzal anyjától öröklött gyűrűjét ujjáról lehuzta s ifjának ujjára vonta.

Még egy közös imát bocsátottak a boldog viszontlátásért a boldogság egyedüli adójához s aztán felmentek a kastélyba.

Az esteli csendes, egyhangu, szomorú volt, az elbucsuzás még szomorubb, szivrázó volt.

Dezső másnap hajnalban kocsira ült. Felnézett még egyszer Reginája ablakába, de az üres volt. Midőn a kocsi a sirbolt mellett gördült el, úgy tetszett Dezsőnek, mintha abból e szavakat hallaná:

„Élve vagy halva egyedül a te menyasszonyod leszek!“

* * *

Egy év telt el a szomorú elválás óta s Dezső lakadalmi ünnepély helyett gyászra tért vissza.

Elbeszélésünk azon időben foly le, melyben a protestánsok üldöztettek. Az üldözés a hazánkbeli valláskövetőket is sújtotta.

Szeghalmi Dezső távolléte alatt az öreg Földesyt hitéhezzi makacs ragaszkodásáért javainak elkobzásával fenyegették s már rendelkezés bocsátattak ki leányávali elfogatására. — Ekkor apa s leány hirtelen meghaltak. A vén kastélyra s környékére siri esend szállott. Az öreg tisztartón s feleségén kívül nem lakta azt senki.

A család javai nem foglaltattak le aztán, mert az üldözés csak a birtokosokat illette, azok pedig már nem voltak többé. Az ut az öröklésre nyitva volt, de rokon nem jelentkezett. Dezső volt a tulajdonképeni öröklő, mert anyai ágon rokon volt a Földesy-házhoz.

Dezsőnek a kastély mellett kellett elhaladnia, hogy Felvégre mehessen. A vonóhid le volt bo-

csátva, a kastély udvara dudvával, mindenféle vad növényzettel volt benöve; minden pusztá, elhagyatott volt. Szomorú, leverő látvány az ifjú szívére nézve.

Bement az udvarra, lovát szabadon eresztette s a tisztartói lak felé indult.

Az öreg Erdei egy fa alatt ült, s egy nagy könyvből olvasgatott; tisztos hitvestársa mellette varrogatott.

Erdei a közeledő léptekre felemelte fejét, majd felkiáltott:

— Nagy Isten! Dezső urfi!

— Lehetséges-e? — mondá neje meglepetve;

— Dezső ur talán azért jó, hogy szeretett uram javait elfoglalja?

— Nem, jó asszony, nem azért jövök, — mond Dezső — hanem azért, hogy uratokat s szegény Reginámot megsirassam s töletek körülményesen megtudjam halálukat s végszavaikat. Oh! nem lehettem jelen, akkor talán mindez nem történt volna.

— Oh! uram ön jószívü, — mond a tisztartó, — noha katolikus, nem hiszem, hogy helyesnéde azt, a mi itt történt.

— Isten látja lelkemet — mond Dezső, — már szüléim is belém csepegtették, hogy minden vallás iránt türelemmel kell viseltetni, s a valláskülönbség nem is lett volna akadály Reginám-mali összekeltemre nézve. De hagyjuk e szomorú tárgyat, a szép terveket a halál ugyanis meghusítottta.

Dezső látni ohajította a kastély belsejét, Reginá szobáját, a kertét, hol együtt oly sok kedves órát töltöttek. Az öreg Erdei elvezette minden-hová, még a sirboltba is, hol egy év előtt kedvesének örök hűségét esküdött.

A szomorú emlékek komorra tették Dezsőt. — Ezalatt beesteledett, hideg novemberi éj közelgett, hideg eső kezdett hullni s Erdei figyelmeztette az ifjút, hogy ne utazzék ma tovább, foglalja el régi szobáját, ott mindent az előbbeni állapotban fog találni, ne induljon a késő éjszákának, háljon ott

Dezső elhatározta a kastélyban tölteni az éjt. A tisztartó felvezette egykori szobájába. Nemsokára barátságos tűz lobogott a kandallóban, lámpa tétetett az asztalra; majd a tisztartóné egyszerű vacsorát hozatott fel, — aztán Dezső egyedül maradt.

Elköltvén a rövid estelit, szomorúan, melán ült nagy karszékekben; eszébe jutottak jövő boldogságának szép tervei, melyek oly váratlanul megsemmisítettek. Gondolataiban elmélyedve majd azon állapotba jutott, mely az ébrenlét és alvás közt középhelyet foglal el, s melyben a lélek nem képes magán egészen uralkodni.

Ugy tetszett neki, mintha zörgést, fohászokat, nyögéseket hallana. Sokáig volt így, aztán felébredvén lefeküdt, de nem tudott elaludni. Szemeit erősen befogta, de a kép, melyet izgatott képzelete teremtett lelke elé, nem tűnt el többé. Hóféhér lepelbe burkolt fiatal hölgyet látott, ki-

nek arczvonásai egészen Reginái voltak. Olykor a szellem ajkairól e szavakat vélte hallani: *Élve vagy halva egyedül a te menyasszonyod leszek.*

Csak a hajnal első sugarai hoztak nyugodt álmot fáradt szeméire. Így pihent egypár órát; ekkor felkelt, bejárta még egyszer a kert elhanyagolt utait, meglátogatta a sirboltot s aztán megnyergeltetvén lovát, elbucszott a kastélytól s Felvégnék vette utját.

Az idő a világon a legjobb orvos. Az idő begyógyítja a fájó sebeket, elfelejteti a kiállott szenvedéseket, fájdalmakat, kivált ha azok még nem is vertek mély gyökeret. A legnagyobb fájdalom, epesztő bú szárnyra kap s miként az öröm és kéj elenyésznek, elrepülnek azok is az idővel.

Szeghalmi a világi zajban nemsokára felejteni kezdte bánatát. Szép, fiatal, szeretetreméltó, gazdag volt; tehát jó parthie, s mint ilyen a férjhez menendő hölgyek előtt szerfelett kedves. Mámák s leányok bájos mosolyokkal teregették eléje hódító hálóikat, de ő okos, vigyázó volt s minden bűv, minden báj iránt hidegnek, érzéketlennek mutatta magát. Végre a szívnek már-már kialudt lángja egyszer hirtelen hatalmasan fellobbant, miután ugyanis Rétfalvi Málna kisasszony fekete szeméinek tűzéből egy gyújtó szikra bele talált pattanni. A tűz mindig hatalmasabban lángolt fel, többé nem volt eloltható s annyira betöltötte az ifjunak egész lelkét, hogy csaknem kiszorított abból minden visszaemlékezést Reginára. A gyászév még le sem telt s Dezső már megkérte Málna kezét, s mi természetesebb, mint hogy megnyerte azt. Dezső leendő apósa megemlítette Dezső előtt, miszerint a földesi uradalmat el ne hanyagolja, vegye át, mint közelebbi rokonok nem-létében őt illető örökséget, hozza rendbe a kastélyt s legalább míg ő él, addig lakják ott nejevel, vagy azután is, ha akar.

Dezső engedett Rétfalvi ur kérésének s elutazott Földesre, hogy a szükséges intézkedéseket megtegye s a kastélyt rendbe hozza.

Alig érkezett meg azonban a kastélyba, csakhamar visszatértek keblébe a régi emlékek s ismét szomorúsággal töltötték be szívét. Regina foglalta el ismét egész valóját. Malvinra nem tudott többé gondolni, jóllehet ez bájos szépségben, virító életben állott előtte, amaz pedig csak mint árnykép, mint fehér szellem.

Az első kihirdetés megtörtént, épen halottak ünnepe előtti vasárnapon.

Dezső mély gondolatba merülve, komolyan járta keresztülkasul a földesi kastély termeit; nem volt nyugta, nem találta magát sehol, feje égett, velője zavart volt. Éjjel szüntelen zörgést, sohajtozást, nyögést vél hallani s látta Regináját megjelenni. — Másnap aztán a fris reggeli lég felüdítette a képzelgős álom miatt megzavarodott fejét, szép menyasszonya mosolya felvidámitotta szomorú kedélyét s a nappal igen jól töltötte. Éjjelre rendszeren a földesi kastélyba tért. (Mindössze is csak pár óra járásnyira volt az Rétfalvi birtokától).

Alig hogy szobájába lépett, azonnal borzadály futotta végig minden tagját. A mult éjjeli képek ismét megjelentek, hiában erőltette magát, nem tudta elűzni a zavaros gondolatokat, nem tudott soha elaludni. Zörgést, nyögést, sohajt hallott ismét, majd megjelent Regina fehér alakja s fájdalmasan mondá: „Dezső! Dezső! Én szenvedek s te még csak nem is siratsz engem!” Képzeltése, phantáziája már tetőpontra hágott, annyira, hogy nem csak éjjel, de nappal is üldözték a rémképek. Menyasszonyához tett látogatásainál halvány, szótalan, levert volt. Halványságát, szomorúságát csak kinevették.

Következő vasárnap templomba ment remélvén, hogy az Ur házában zajgó keble legalább kevés időre csillapulni fog. Csalódott. A templomnak egy pompás festvénye volt vele szemben; ez szenvedő női alakokat ábrázolt. Dezső alig tekintett a képre, egy szenvedő hölgyben azonnal Reginájára ismert. A zavaros eszmék újra eltöltötték agyát, az alakok előtte mind mozgókká váltak s azok egyikében Regináját vélte így szólani: Dezső, Dezső! — Én szenvedek s te nem sirsz, nem imádkozol érettem!

Kábultan hagyta el az imaházat, lábai alig bírták vinni. A közeli temetőbe ment, itt leült egy sirdombra, égő homlokát kezére hajtá s a földet forró könyekkel áztatá. Így ült néhány perczig, azután könnyebben érezte magát, felkelt s mondá: Sirtam éretted Reginám s imádkozni is fogok. Azzal a kastélyba ment.

Második kihirdetése után egész héten roskedvű volt menyasszonya mellett Dezső, szórakozott, szótalan volt. A hölgy szemrehányásokkal illette magaviseleteért, de ő nem tudta magát menteni. Halvány arca, bágyadt szemei titkos szenvedést árultak el. Orvost ajánlottak, de ő azt visszautasította. Majd elment a plébánoshoz.

— Tisztelendő atyám, — mondá a lelkésznek — nehéz kő nyomja lelkemet. Minden nyugalmat elvesztém s önhöz jöttem tanácsot kérni, mikép szabadulhatnék meg gyötrelmimtől.

— Tárja fel szívét előttem; — mond a lelkész — Isten irgalma végetlen; élő forrás az, mely a bűnös ajkait meghűvösíti. Meríts abból bizalommal.

— Szabad legyen mindenekelőtt egy kérdést tennem, — mondá Dezső. Hiszi-e ön, hogy a halottak lelkei az öröklét helyét elhagyhatják s az élőket üldözhetik?

— Az Isten, fiam, mindenható; ő sokat megtehet, és sokszor az embereket, ha valójában testileg nem is, de szellemileg azoknak szava vagy megjelenése által intette meg, kik e világból már elköltöztek, s kiknek üldözésétől csak úgy szabadulhatnak meg, ha keblök hibáját beismerik s úgy élnék, hogy azt semmi teher ne nyomja.

— Én kész vagyok bármit is megtenni, hogy Regina üldözéseitől megmenekülhessek.

— Hogyan? hát hajdani menyasszonyának szelleme háborgatja ön lelkiismeretét? — kérdé a lelkész.

— Igen, felelé Dezső, éjjel és nappal szüntelen velem van s egy esküre emlékeztet.

— Az esküt a halál felbontotta, — jegyzé meg a lelkész.

Dezső tekintete ismét egy nagy képre esett. A keresztrőli levétel csoportozatát ábrázolta az. A szent anya szenvedő arcvonásaiban ismét Reginájára ismert, keble felhevült, feje zavarba jött s térdei ingadoztak. Így nézte néhány másodpercig a képet, midőn lelkesülten kiáltott fel:

— Atyám! én megesküdtem s eskümet meg is fogom tartani. Életben és halálban Reginám lesz menyasszonyom. Bocsáss meg jó Reginám szelme s ne kínozz többé, én a tied maradok!

Visszatért a földesi kastélyba, azon erős elhatározással, hogy többé új házasságáról tudni sem akar s feljők sem megy Rétfalviéknak, hanem életét csendes magányban Reginája szellemével tölti el.

* * *

Szegény Rétfalvi Málvina ugyan várhatott vőlegényére, nem ment az többé feléje sem. A kisasszony az első két nap még csak nyugtalanodott, de midőn több napra, egy hétre elmaradt Dezső, komolyan kezdett aggódni s szive fájdalmát közölte atyjával. Rétfalvi ur azzal vigasztalta leányát, hogy csak legyen nyugton, tűrjön békével, Dezső bizonyára a fővárosba utazott s valószínűleg gazdag ajándékokkal fog megtérni.

Dezső azonban nem jött. A kisasszony türelmének forrása végre kikapadt, nem lehetett tovább a bizonytalan kétségben s atyja helybenhagyásával lovas embert küldött Földesre, megtudandó Dezső elmaradásának okát.

Gyurka, a lovasz, megérkezvén Földesre, a kastély kapuját zárva találta s az udvaron egy lelket sem látott. Csengetett, zörgetett, a tisztartó nevét kiabálta; semmi nesz, semmi mozdulás. Gyurka pedig nem akart úgy visszamenni, mint a hogy oda ment; valamit mégis csak meg kell tudnia. Megkerülte a kastélyt, s a kert mögé lovagolt, hol egy bejárást ismert. Sikerült a kertbe bemennie, épen a sirbolt mellett. Meglepetve vette most észre Gyurka, hogy a bolt ablakaiból fény lövellt ki. A kíváncsiság az ajtóhoz vitte. Az zárva volt, de a kulcs nyílása eleget láttatott vele arra nézve, hogy még szemeiben is kételkedék. Ugyanis bent a boltban egy asztal előtt fehérbe öltözött ifju hölgy állott s mellette deli ifju, kiben Gyurka Dezső urra ismert. Kéz kézben volt, szemközt velök fekete ruhás lelkész imázott csendes hangon, majd megáldotta a párt, azután oldalt eltűntek csendesen, némán, mint siri szellemek. — A lovaszt e látvány egészen megrendítette, annyira, hogy nem volt képes helyéből mozdulni. — Másnap reggel az egész csak álomnak tetszett előtte, maga sem akarta hinni a mit este látott, de elhatározta mégis, hogy urának s kisasszonyának elmondja a látottakat.

Rétfalvi boszankodott s egyáltalában meg nem tudta fogni, mit jelenthet ama titkos esküvés, me-

lyet a lovasz látott. Lóra ült s maga ment Földesre.

A kaput zárva találta. Ellovagolt a kert mélyében s végre ráakadt a hátsó bejárásra. Bement, összevisszajárt minden helyet; minden bezárva, elhagyatva volt, seholy senki. Már hazafelé készült, midőn hirtelen nagy szél támadt s hatalmas eső kerekedett. Nem indulhatott ez itélet-időben, setét is volt s kényszerítve látta magát az éjet a sirbolt tornáczában tölteni. A szél zugott, az eső hatalmasan csapkodott, a sirbolt tornyocskájának kakasa csakugy csikorgott, Rétfalvi urnak nem a legkényelmesebb helyzete volt; egy kőpadon ülvé tölteni az éjt, nem valami irigylendő állapot. A borzasztó idő s maga a hely mivolta elég komoly és rémes gondolatokra adott alkalmat Rétfalvi urnak. Éjfél tájban elállott a szél, megszűnt az eső, a fellegek széteszlottak s a hold csakhamar teljes pompával világított. A tornácz ajtajában most egy setét alak jelent meg, kiben Rétfalvi ur Szeghalmi Dezsőre ismert. — Első perczben megrémült az ifju látására s nem tudott szóhoz jőni, majd megszólította s a titkos esküvés felől komolyan megkérdezé.

— Az mind igaz, — felelé az ifju nyugodtan, — megesküdtem Reginámmal ott bent a sirboltban, mert élve vagy halva csak ő lehet menyasszonyom s nőm. — Éjfél van, a nő visszakivánja férjét, Isten önnel! — s azzal felnyitván a sirbolt ajtaját, eltűnt.

Rétfalvi ur sokáig nem tudott magához jőni ámulásából, alig hitt a titokszerű történetnek, s hazasietett, elbeszélendő övéinek a csodaszerű dolgot.

Természetesen Dezső eltűnését, titkos esküvését a sirboltban s majd megjelenését a tornáczban rendkívüli, természetfeletti dolognak tartották.

E történet a vidéken sok ideig volt beszéd-tárgya, s minthogy a földesi kastély még folyvást néma, kihalt maradt s Dezső elő nem jött, még inkább megszilárdult azon hit, hogy csakugyan meghalt s lelke jelent meg a sirboltban, — min legkevésbé sem csodálkozhatunk, ha tekintetbe vesszük a fokot, melyen akkor a műveltség s felvilágosodottság állott. Pedig, a mint tisztelt olvasóink elbeszélésünk befejezéséből meg fogják érteni, az egész nagyon, de nagyon természetes uton és módon történt.

Előbb azonban Malvinról kell még pár szót szólanunk. Ő elejente sokáig szomorú, vigasztalhatatlan volt. Utóbb vig udvarlók serény igyekezetei felejtetni kezdték vele a szomorú történetet s az idő megorvosolta fájo szivecskéjét s majd gyász-pártáját rózsás főkötővel cserélte fel egy jó magabíró ifju földesur.

* * *

Feljött végre a protestánsokra a tökéletes vallásszabadságnak életető napja, s a nap fényére aztán előjöttek bujdosásaikból, rejtekeikből az üldözöttek.

Egy napon Rétfalvi ur leányával s vejével Földes mellett utazott el épen a kastély előtt. Mennyire csudálkozott midőn a kastélyra tekintett s annak udvarán a legélénkebb mozgást látta. A kapu, az ajtók, ablakok virágfüzerekkel voltak díszítve, a nép az udvaron vígan énekelt, tánczolt. Köztök Erdei, az öreg tisztartó sürgött-forgott s biztatta őket a vigalomra. Rétfalvi ur megállította kocsiját s hogy e rendkívülségről biztos tudomást szerezzen, kocsisa által a tisztartót kihivatta s megkérdezte tőle e jelenet okát.

— Hja uram, — felelt a becsületes ősz, — urunk visszajöttét ünnepeljük most.

— Hogyan, hát Szeghalmi ur előkerült, mi?

— Igen, de nem csak ő, hanem Földesy urunk is és még más valaki.

— Hiszen, jó ember, ő meghalt?

— Meg ám, de nem örökre, viszonzá a tisztartó; — miután az üldözések megszűntek, Földesy ur veszély nélkülének találta leányával s vejével rejtekéből ismét kastélyába jönni, mely hála Istennek, nem koboztatott el addig. Így voltunk mi mindnyájan meghalva, uram.

Rétfalvi ur nem szólott többet, néhány szót mormogott fogai közt, aztán elhajatott.

A kastélyban pedig tovább folyt a vigság; nem halt az többé ki s Szeghalmi Dezső boldog életet élt szép Reginájával.

A csendes Océán fölfedezése.

A világot körülvetorlázók közt, kik fontos fölfedezéseik által nagy hasznára váltak az emberiségnek, kitünő helyet érdemel *don Nunez de Bilboa*, habár neve nincs is annyira ismerve mint Columbusé, vagy *Americo Vespucióé*.

Nunez de Bilboa, egy spanyol nemes fia, már kora-ifjúságában nagy lelki tehetséget tanusított. Irni, olvasni és számolni játszva tanult meg, s órákig ült gondolatokba mélyedve atyja házának babérfái alatt, azon tünődve, minők lehetnek az ismeretlen tartományok s ezeket minő emberek lakják? Ha megkérdezték, mily életpályát választana egykor, azt felelé: „Egy fölszerelt hajót szeretnék rendelkezésemre birni, hogy új világrészt fődözsek fel.“ S midőn anyja, egy igen ájtatos asszony, arra akará birni, hogy pappá legyen, heves ellenkezésbe tört ki, bár különben mindig engedelmes és hálás fiunak mutatá magát.

Egy napon, már mint fölserdült ifju, elbeszélé anyjának, hogy azt álmodá, miszerint egy messze fekvő országban, hol sötét-szinü embereket látott, megjelent neki a boldogságos szüz, s képével ékített zászlót

ada kezébe mondván: „Kövess engem!“ E parancsot követve alázatosan ment utána, míg végre megállt. Most Nunez körülnézett s maga előtt egy nagy tengert látta, melynek tükrében a nap fénylett, — a szent szüz pedig világos felhőn az égbe emelkedék szeméi előtt.

Donna de Bilboa nagy áhitattal hallgatá ez elbeszélést, mert ugyanezen éjjel álmában ő is látta fiát, egy zászlóval, melyen a menyeyi királyné s az isteni gyermek képe pompázott, spanyol csapatok élén állni, míg a távolból tenger zugása vala hallható.

Most többé nem tön ellenvetést, hogy katona lehessen, s Nunez csakugyan mint tiszt Amerikába vitorlázott, midőn a spanyol kormány fris csapatokat küldött ez ujon fölfedezett, de még nem egészen meghódított világrészbe.

Engedelmissége, eszélye és szelleme által Nunez kivívá előjáróinak szeretetét s gyorsan léptették előre. Miután Amerikában mint katona lerótta szolgálati kötelezettségét, szabadságot kért, s egészen egyedül, csupán bátorsága és kardja védelme alatt, bekalandozá a tartományt. Azon időben, midőn a benszüllöttek gyűlölék a spanyol jármot, s még nagyszámu vadállatok is lakták Dél-Amerikát, nagy elhatározás vala egy spanyoltól magát ily utra szánni. Különféle kalandokon szerencsésen keresztülvén, győzelmi jelei közt egy óriáskigyó- s egy tigrisbőrt hozott magával. Élelmiszerekkel ellátva oly tájakon is bolyongott, hol nem lelt semmi emberi nyomot, — míg végre egy nagy tenger előtt állt, mely csendes fön-ségben beláthatlanul terült el előtte.

Nunez de Bilboa valószínűnek tartá, hogy e tengeren a legnagyobb földrészbe, Ázsiába lehet jutni, s fölfedezésével szerencsésen visszaérkezett ezredéhez.

Titkáról senkinek sem szólva, egy zászlót készítettett a szent szüz képével, s csak midőn e zászló elkészült, akkor kérte föl a spanyol csapatok parancsnokát titkos beszédre, közölvén vele, a mit látott s a mit gyanit. Most egy osztály katonaság élén újra megtevén azon utat, melyre néhány hóval ezelőtt egymaga indult el.

Midőn a távoli tenger, a hajnal fényétől csillogva, előtte feküdt, térdre ereszkedék s csendes imát bocsáta az Istenhez s a szent szüzhöz. A katonák követék példáját vezetőjüknek.

Nunez de Bilboa elvégezvén ájtatosságát, kezébe ragadá a zászlót, s egy lépést téve a tengerbe, erős hangon így kiáltott: „Az Isten és a szent szűz nevében, a kik engem ide vezettek, a mexikói kormányzó meghagyásából e tengert Spanyolország királyi felsége birtokának nyilvánítom, s megtöltöm belőle az első serleget. Spanyol birtok a part, s a másik parton is a mi lobogónk uralkodjék, mely e tengeren leng. Éljen ő felsége, a király!”

A csapatok viszhangozák e felkiáltást.

A tengert, mivel kevésbé hullámzott, mint az azon időben ismert tengerek, „csendes” névvel nevezték el; később azonban kitűnt, hogy a csendes, vagy nagy Óceán ép oly nyugtalan, mint a többi. Nem sok idő múlva, a mint Nunez de Bilboa tölfödözése ismeretessé lön, spanyol hajók kezdték e tengert járni, miáltal Spanyolország kereskedelme nevezetes lendületet nyert.

Könyvszemle.

♣ **Erdélyország története, tekintettel művelődésére.** Irta Szilágyi Sándor. (Bátori István és Bethlen Gábor fejedelmek arcképeivel.) Két kötet; 8-ad-rét, XV. 464. — VIII. és 511. lap. Kiadja Heckenast Gusztáv. Ára füzve 4 ft., diszkötésben 6 ft. — Magyarország történelme után kétségkívül Erdélyországé bir reánk legnagyobb érdekl, mert Erdély Magyarországnak testvérhazája, s talán nemsokára egy honná fognak egyesülni. Szerző e munkához nemcsak magánosak gyűjteményeit használta, hanem az akadémiaéból, az erdélyi muzeum-egyletéből, a f. k. kormány-szék levéltárából is sok új adatot derített ki; különösen pedig, rendelkezésére állván másfélszáz török levél pontos fordítása, Erdélynek Törökországhoz való viszonyát oly hiven és kimerítőleg fejtette ki, mint előtte senki más. Ezenkívül szerző igen sikerülten tudta párosítani a történet-író komoly irányát a regényíró érdekes modorával, s így azt hisszük, hogy e könyv közkedveltséget fog nyerni a nagy közönség előtt.

♣ **Tóvölgyi Titusz beszélei.** Tóvölgyi Titusztól egy kötet beszély fog megjelenni, melyet Aldor Imre és Komócsi József adnak ki. A jelestehetségű fiatal író, kitől lapunk közelebbi száma is hozand egy elbeszélést, koszorús regény-írónk, Jókai Mór a következőleg ajánlja:

„Ifjabb novellairóink között méltán a kitünő jelenségek közé sorozhatjuk Tóvölgyi Tituszt. Legelső novellája „A vas ember” megjelenésekor közfigyelmet költött szerzője iránt. Szép phantasia, gyakorlott irány és a jellemfestésben annyira biztos kéz egy álnév alatt rejtő régi irodalmi bajnokot engedtek sejtteni. Kétszeres nyereség,

midőn kiderült, hogy a költői adományhoz az évek fiatalkori száma is járul, és így reményt ad, további tanulmányok és világszemlélet mellett, folyton emelkedésre. A phantasia tápláléka az ismeretek gyűjteménye. Regény- és novellairónak az élet és tudományok, a tudás és emberi tévedések, a gyakorlati élet és az élő szenvedélyek minden iskoláját végig kell tanulnia; mert ezek nélkül, a miket az iskoláiban a való teremtésének tanult, csak képtelenségeket fogna alkotni. Tóvölgyi honi tárgyú művein meglátszik, hogy érzi a költői alkotás ezen nagy titkát, mely abból áll, hogy egy megható tárgyhoz nem a legkiáltóbb, de a legöszhangzóbb színeket kell válogatni, és így a legesekélyebb tárgy, melyet az emlékeztől kölesönzött a phantasia, a maga helyén költészeti kiegészítő ponttá válhatik; helytelenül od alkalmazva unalmassá válik. Azon műveiben Tóvölgyinek, hol elbeszélése idegen mezőkön csapong, s hol képzelmet magára bocsátja, mint „Diarká”-ban, meglep merész fordulataival, de jobb szeretjük azon műveit, mikben ismerős téren élő költészi anyagból alkot; mihez neki annyival inkább ingenü benigna vena est, mert muzsája jó humorban van, s elég jókor rájött annak a felismerésére, hogy a humor és pathos nem két különböző dolog, hanem egy költői kedélynek kétféle fokozata csak: hogy azokat az élet össze tudta vegyíteni, arra megtanított bennünket a világ legnagyobb költője, Shakespeare, s azóta is tanít az angol regényirodalmi iskola. — Tóvölgyinek kitünő költői adományai mellett csak a helyesen választott nyomon kell maradnia, s akkor számára szép jövőt jósolhatok. — Pest, 1867. január 20. Jókai Mór.”

Ily fényes név ajánlása után nem marad egyéb mondanivalónk, mint csak azt említeni még meg, hogy a beszélyek legalább 12 ivre fognak terjedni. Előfizetési ár csinos kiállításban 1 ft. Diszkötésben 2 ft. o. é. A munka márczius 15-én jelenik meg, s az előfizetési pénzek Aldor Imréhez (régiposta-utca 2-ik sz.) ezimezve márcz. 1-jéig be- küldendők. Gyűjtők 8 előfizető után egy, 15 után két tiszteletpéldányt vagy egy diszpéldányt kapnak.

♣ **A világtörténet tankönyve, tekintettel a műveltségre, irodalomra és vallásra.** Irta dr. Weber György. A tizedik bővített kiadás után. Kiadja Heckenast Gusztáv. Megjelent 1–21 füzet, 40 kr-ával. A füzetek hónaponként adatnak ki. Kötetekben kiadva: I. kötet. Az ó-világ története, — ára 2 ft. 40 kr. II. köt. A népvándorlás s az egy istenhívés megalapítása; a középkor, — ára 2 ft. 40 kr. III. köt. Az ujkor története a francia forradalomig, — ára 2 ft. IV. köt. Az új és legújabb kor története a francia forradalomtól napjainkig (1865), — ára 2 ft. V. (utolsó) kötet sajtó alatt van.

Egyedül a történet a polgárnevelés biztos alapja; ez nyújt helyes és biztos nézponot az állam- és egyházélet jelenének megítélésére; ez óv meg valósíthatlan agyrémektől és ábrándoktól;

ez tanít meg egyszersmind arra is, hogy oly lejárt viszonyokhoz és véleményekhez való konok ragaszkodás, a melyeknek a jelenben alapjuk nincs, esztelenség; megmutatja, hogy az államok csak úgy virágozhatnak, ha a polgárok keblét honszeretet és nemzeti érzelem dagasztja, ha az emberi kebelbe oltott szabadság-vágy tiszteletben tartatik, ha az által, hogy minél többen vesznek részt az államéletben, kellő tér nyitattik neki; ez óv meg a tulzásoktól, és oly rendszerektől s elméletektől, melyek nem a nép természetében, erkölcsiben, lelkületében gyökereznek; ez tanít meg arra, hogy hit-cikkekre alapított egyházban minden tagnak öszhangzó véleménye lehetetlen, hogy a vallásegység utáni vakbuzgó áhítózás és törekvés a legnagyobb bajokat hozta a világra, és hogy ennél fogva a türelem és emberszeretet a legelső keresztény erényekül tekintendők; — de megmutatja végre azt is, hogy a keresztény vallás lényege, mint az emberi természetre nézve nélkülözhetetlen, szent és megromolhatatlan, s hogy a polgárerény kifejlésére az egyház tág tere sokkal alkalmasabb *egy felekezet kisszerű szűk körénél.*

A történettudomány csak úgy felelhet meg e feladatának, ha minél nagyobb kört foglal el, s ha nem tekintetik pusztán az emlékezet dolgának, hanem működő és teremtő világnak, a mely a világ szinpadáról lelépett nemzetek minden tettét és törekvését hiven visszatükrözi; ha a történet nem mint *megtörtént*, hanem mint folyvást *történő* áll előttünk, a mely a lelket felhevíti, a jellemet szilárdítja, s az ítéletet élesíti.

Ezek jelen mű szerzőjének nézetei a történelemre, mint tudományra vonatkozólag. S épen e nézeteknek, s a munka kidolgozásában ezen nézetekhez való folytonos ragaszkodásnak tulajdoníthatjuk azon rendkívüli népszerűséget és elterjedést, a melyben a mű Európaszerte részesült.

¶ **Versing-Hauptmann Anna beszélei.** Versing-Hauptmann asszony, ki már előbb megjelent költeményeivel némi figyelmet ébresztett, most egy beszélykötettel lépett újlag a nyilvánosság elé. Beszélyeit szellemdús szerkezet, élénk festés jellemzi; ezek közül az első: „Egy nő életéből“ pikáns társadalmi kép, — a második: „A philosophnő“ az által nyer érdekében, mert benne egy jeles színésznő (a szerzőnő) egy drámai művésznő nyilvános és magán-életével ismertet meg, — míg a harmadik: „Carlo Colomba“ a hősnő szenvedélyes természetét lélektanilag hiven ecseteli.

¶ **A házi nevelés.** Stern Zsigmondtól (Lipscse. Brockhausnál). Százakra megy a művek száma, melyeket különösen Németországban az utóbbi 60 vagy 80 é alatt a nevelésről írtak; de nem lehet azt állítani, hogy ezek közt a jobbak fölös számmal lennének. A fönne czimzett könyvnek az az érdeme van, hogy a nevelészet legfontosabb kérdéseit és alapelveit nem a tanító és bölcsész pedánságával tárgyalja, hanem nagyrészt öntapasztalásból, tehát az életből merítve, bizonyos

csinnal és élénk iránylyal adja elő. — Csak a szeretetben — mondja a szerző — rejlik a hatalom, a gyermek lelkét helyesen kiképezni. Nem szándokom a nevelészet általános elméletét s teljes rendszerét tudományos tételek hosszú során át fejtegetni, hanem a természet önfejlődési menetét követve, közvetlenül magától a gyermek-élet nyilatkozataiból meríteni, melyeket könnyen átérthetünk, ha tiszta értelemmel és érző szívvel vizsgáljuk. — Stern Zs. művének minden lapja bizonyítja, hogy a kitűzött nagy feladat megoldására lelkiismeretes gondot és szorgalmat fordított. Korunk szabadabb szelleme, az elavult nézponatok maradványai elleni harez nálánál alig talált valaha melegebb támogatóra. Hogy könyve gyakorlatiatlan, tulzó, vagy hosszadalmas lenne, ezt a felületesség sem állíthatja.

¶ **Longfellow újabb költeményei.** Longfellowtól „Flower de Luce“ czim alatt újabb költemények jelentek meg Londonban, Routledge kiadásában.

¶ **Egy mű a posztószövéstről, melynek ára 300 frank.** Elbeuf- vagy Elbeouf ben, a híres francia „posztószövő városban“ következő, nem kevesebb, mint 300 frankba kerülő tan- és kézikönyv jelent meg: „Nouveau traité théorique et pratique sur la fabrication des étoffes de nouveauté, divisé en trois parties. Exposé complet de toutes les opérations en général depuis le conditionnement des laines jusqu' au drap rendu au magasin. Par H. Soret jeune, professeur de tissage et de montage à Elbeuf.“ („Uj gyakorlati és elméleti tárgyalás az uj kelmék készítése fölött három szakaszban. Tökéletes leírása a gyapju beszerzésétől egész a raktárban kész posztó körüli minden eljárásnak. Ifjabb Soret H.-tól.)

¶ **D'Agoult grófnő emlékiratai.** Francia lapok jelentik, hogy d'Agoult grófnő, ki az irodalmi világban Stern Dániel álnév alatt ismeretes, emlékiratainak első kötetét befejezte. Sok érdekeset lehet tőle várni, mert ő szellemdús nő, ki sokat látott, sokat tapasztalt életében, és sok különféle híres emberekkel érintkezett. Flavigny Mária különben, ámbár francia szüléktől, Németországban, tudnillik Frankfurtban a Majna mellett született (1805); 1827-ben d'Agoult grófhoz ment nőül, de ezen házasság nem volt állandó. Ez után egy „válrokonsági“ viszony következett Liszt Ferenczel, s ennek köszönheti életét ez utóbbinak leánya, Bülowné asszony.

Színház és művészet.

¶ Nemzeti színház. A lefolyt két hét alatt színre került darabok közül kiemelendők: a „Lohengrin“ czimű opera, mely négyszer adatott elő, mindig teleház előtt; Wagner Richárd e nagyszerű alkotását mindig jobban kezdi szeretni közönségünk, s a közreműködők is mindig sikeresebben oldják meg nehéz feladatukat; — továbbá Zichy Antal száz arany díjt nyert „Cromwell“ je, mely azonban inkább csak mint újdonság érde-

mel figyelmet; szerző jelen tragoediájával az akadémiánál igen, de a közönség és az ítéset bíráló széke előtt nem vala szerencsés. Közelebb lényeges kihagyásokkal kerül a színpadra. Az „Afrikai nő,” melyben *Mányik* Ernesztin k. a. hosszabb betegsége után először lépett föl; — végre az „Aesopus,” *Rákosi* Jenőnek ez általános tetszéssel fogadott vígjátéka, melyben különösen *Prielle* Kornélia asszonynak nyílik tere művészetét kifejthetni. — Ezekon kívül előadtak: „A párisi szegények,” hosszú, sentimentalis színmű, „A tévedt nő,” melyet egy színi referens „csemegeoperának” nevezett el, „A tündér ujjak,” „IV. László,” „A tücsök,” „A szövetségesek,” eleven, mulattató vígjáték, és „Fra Diavolo,” e kedveségben álló dalmű.

↗ *Korbay*, színházunk egyik tagja, a „Büvös vadász”-ban Max szerepét fogja énekelni. Eddig csak másodrendű szerepekben lépett föl.

↗ *Sárossy Gyula* drámája. *Sárossynak* egy drámáját fődözték föl, melynek hőse *Nep. sz. János*. A lapok már örültek e fölfödözésnek, de csakhamar kitűnt, hogy e drámának nincs valami belbecse, mert azt az elhunyt jeles költő igen fiatal korában, tán kísérletkép írta.

↗ *Hiador* „Törvénytelen vér” című drámáját Debreczenben nagy hatással adták elő.

↗ *Berecz Ede*, a kolozsvári akadémiai templom karnagya és zeneköri igazgató egy nagy imakart adott ki, mely orgonakisérettel, négy vegyes énekhangra alkalmazva, a két testvérhon dalárdáinak van ajánlva. A mű Rózsavölgyi műkereskedésében kapható.

↗ A képzőművészeti társulat utóbbi közgyűlésén a választmány kiegészítésére általános szavazattöbbséggel következő öt tag választott: *Apor Sándor* báró, *Klimkovits Ferencz*, *Lévay Sándor* püspök, *Pucher József* és *Szandház Károly*.

↗ *Izsó Miklós* jeles szobrászunk, ki most Debreczenben tartózkodik, már bevégezte Csokonai márvány mellszobrát, és most az Egressyén dolgozik.

↗ *Versing-Hauptmann Anna*, ki a közelebb lefolyt idő alatt Münchenben, Königsbergben, Bernben, St. Gallenben nagy tetszés közt vendégszerepelt, husz előadásra New-Yorkba szerződött oly fényes feltételek mellett, mint *Dawison*.

↗ *Servais* emléke. Az elhunyt gordonkaművésznek, *Servais*nek, születés helyén Halban (Belgiumban) emléket emelnek. Itt fog letétetni azon írta, mely a művész bebalzsamozott szívét őrzi.

↗ *Ingres* †. Ugyanazon napon, melyen Cannesben a philosoph *Cousin* meghalt, Párisban a francia festők egyik *Nestorának* szeméi zárultak le: *Jean Dominique Auguste Ingres* január 14-én elhunyt. Született 1781. szept. 15-én Montaubanban. Atyja, ki festő és zenész vala, fiát szintén zenészsé akarta képezni, s a hegedűre tanítá. Még mint gyermek a toulousei színházban gyak-

rabban hallatá magát, míg végre *Rafaelaek* egy festményét megpillantván, ellenállhatlan vágy ébredt lelkében a festészet után, s mint tizenöt éves ifju először *Briant*, később Párisban *David* tanítványa lön. A művészi pályán gyorsan haladva, nagy tevékenységet fejtett ki, s az 1855-iki tárlaton *Ingres* művei egy egész termet megtöltének.

↗ *Kitüntetés*. *Faure*, a párisi nagy opera bassistája, az olasz királytól és a spanyol királytól rendjellel diszített föl.

↗ *Mickiewicz* siremléke. A párisi montmartrei temetőben nyugvó lengyel költőnek, *Mickiewicz* Ádámnak az ottani lengyel emigratio emléket szándékozik emelni, mely egyszerű kőpyramisból állana.

↗ Nemzetközi építészeti gyűlés fog tartani Párisban a világkiállítás ideje alatt, az ottani császári központi építészeti társaság meghívása folytán. Négy ülésben a következő kérdések lesznek tárgyalandók: 1) az építészet mai állása egyes népeknél, tekintve a művészeti irányt; 2) a különféle országokban követett tanmódszerek s ezek eredményei; 3) az építészek társadalmi állása; 4) az építészet befolyása a társadalomra. E gyűlés megtartásának időpontja későbbben tüzetik ki.

Levelezés.

— **A Mátra tövéből**, febr. 1. Az egész világ a farsanggal foglalkozik, így a vidéki levelezőnek is annak a krónikáját kell írnia. Hevesmegyében eddigelő *Egerben*, *Pásztón* és *Gyöngyösön* báloztak — meglehetősen kevés kedvvel. A jan. 27-én végbement gyöngyösi kaszinóból legfrissebb lévén, dióhéjba szorítva ezt fogom vázolni. Ez oly szép bál volt, hogy bátran mondható bármelyik fényes pesti tánczvigalom miniatúr-kiadásának. Az izletesen rendezett tánczterem, a kiváló szép hölgyek, a legdivatosabb öltözékek és az *aszódi Lajos* páratlan zenekara legálább is az „Európa” termébe varázsolta. A bálkirálynői korona több szép fejre és még több hovállra ráillett volna, azonban ha szavazásra került volna a dolog, *Skultéty Stefánie* k. a. talán mégis legtöbb hódolatot arat. Az öltözékek leírása nem e szűk hasábra való, elég az: hogy pár furcsa izlésüt kivéve, mind szép és elegans volt — kivált 9 óra előtt; reggel 5 óra tájban azonban (midőn a közönség oszlani kezdett), mint nyert csata után a hadsereg, nagyon megviselten néztek ki. Hanem hát a hölgyek ezt szeretik: mert a körülszakgatott ruha jó nulatás jele, egy vég tarlatánnal pedig csakugyan fölrének egy vidám bál-éj élvei! . . .

Konkoly Dezső.

Hirharang.

* (Magyarország új primása.) Az esztergami érseki székre Ő Felsége által *Simor János* győri püspök lön kinevezve.

* (*Kölcsey* könyvtára,) mely eddig a költő csekei házában a többi tárgyak közt valódi elhanyagoltságban hevert, most a nemzeti muzeumba került, hová *Kölcsey-Szuhányi* Jozefine urnó gondoskodása folytán küldetett be. E könyvtár mintegy másfélezer kötetet számlál.

* (A Kiszfaludy-társaságról.) A Kiszfaludy-társaságnál megválasztottak: elnöknek *Kemény*

Zsigmond báró, alelnöknek *Toldy Ferencz*, első titkárnak *Greguss Ágost*, másodtitkárnak *Tóth Kálmán*, pénztárnoknak *Szöke János*, ügyésznek *Hinka József*; rendes tagoknak: *Abonyi Lajos*, *Bartalus István*, *Ipolyi Arnold*, *Keleti Gusztáv*, *Frankenburg Adolf*, *Tárkányi Béla*, *Degré Alajos*, *Arany László*, *Greguss Gyula*, *Sziládi Áron*, *Szeberényi Lajos*, *Dalmady Győző*; kültagoknak: *Dux Adolf*, *Germanec*, *Joannovics János*, *Stier Theophil*, *Opitz Tivadar* és *Hadzsics Antal*. — A pályázott 26 költői beszély közül az „Elfrida” címűnek ítelték oda a jutalmat, míg dicsérettel említették meg „Csalóka Péter”, „Sz. Péter” és „Pilátus.” Az elegia elméletét tárgyzó 3 pályamű közt a 2-ik számú nyerte el a díjat.

* (Pulszky ajándéka.) Pulszky Ferencz az akadémia könyvtárát gazdag könyvgyűjteménnyel gyarapítja; ez ajándék értékét 10,000 forintra becsülik.

* (Ifjusági kör.) Az ifjusági kör nemsokára létesülést fog nyerni azon lelkes felkarolás folytán, mit az országgyűlési gyakornokok testülete ez ügyben kifejtett s kifejté anyyiban, s mennyiben e célra már alkalmas helyiséget is szemelt ki.

* (Tagválasztások az akadémiában.) Az akadémiai tagválasztások alkalmával jan. hó 30-án megválasztottak: a nyelvtudományi osztályban rendes taggá *Gyulai Pál*, levelező tagokká gróf *Kun Géza*, *Joannovics György*; a philosophiai osztályban rendes taggá *Rónay Jácint*, levelező tagokká *Molnár Aladár* és *Haberern Jonathán*; a törvénytudományi osztályban tiszteleti tagokká *Gorove István* és *Trefort Ágoston*, rendes taggá *Konek Sándor*, levelező taggá *Tanárky Gedeon*; a történettudományi osztályban külső taggá *Mommsen Theodor*; a matematikai osztályban lev. taggá *Hunyadi Jenő*; a természettudományi osztályban rendes taggá *Szabó József*, levelező tagokká gr. *Lázár Kálmán* s *Schenzl Guido*, külső tagokká *Neulreich Ágost* és *Owen Róbert*. Jegyzővé választott *Rónay Jácint*.

* (Emlék-ajándék.) *Feleki-Munkácsy Flóra* asszonynak *Zichy Antal* egy értékes gyűrűt küldött emlékül ama lelkesültségnek hálás jutalmául, melylyel „Cromwell”-ben Elizt, Cromwellleányát, anyyi művészi sikerrel alakította.

* (A pesti jótékony nőegylet álarozos bálja) a vigadó termeiben mult hó 27-én — az eredményt illetőleg — fényesen sikerült. A közönség oly nagy számmal jelent meg, hogy a szó szoros értelmében véve alig lehetett mozogni, s az első francia négyest csak két óra körül kezdték járni, midőn a tömeg már megritkult. Elegáns női maszkák nem hiányoztak, de annál nagyobb hiánya volt a szellemdús élcznek, — az egypár férfi álarozos meg épen az ásitásig unalmas vala.

* (A budai dunapart szabályozása.) A budai dunapartot a bombatértől a Lika-féle házig szabályozni fogják.

* (A nemzeti kaszinóról.) A nemzeti kaszinó igazgatóivá gr. *Károlyi Györgyöt*, gr. *Szapáry Antalt* és b. *Wenkheim Bélát* újra

megválasztották. Mult évben e kaszinó hirlapokra 1800 frtot, a könyvtár gyarapítására pedig (mint évenként rendszeren) 1000 frtot fordított. A közlelbi közgyűlésen gr. *Szapáry Antal* folytonos buzgalmat s czélszerű és sikeres gazdálkodását igen kitüntetőleg emelték ki.

* (Közlekedés a Dunán.) A Dunán közlelbb már megnyittatik a gőzhajózási közlekedés. Az időjárás oly enyhe, hogy a helybeli csolnakáz-egyletek tagjai már széltében csolnakáznak.

* (Fényképészeti.) Eddig a chromotypképek forró viaszszal üvegre ragasztva és csak keretbe téve voltak kiadhatók; most *Szentkuty István* vegyész és fényképész annyira módosította ezen találmányt, hogy az általa készítettily-fajta kép üveg és keret nélkül is kiadható. E képek oly fényesek mint a tükör, s a testszia (mely chemiai uton készül) a porcellánba beégetettképekhez hasonlít.

* (A jogászok tánczvigalma. A jogászsegélyző egylet javára rendezett tánczvigalom mult hó utolsó napján ment végbe a vigadó helyiségeiben, nem tulsok, de válogatott közönség részvéte mellett. A kedélyes mulatság *Sárközy Jóné* zenekarának hangjainál szinte viradtig tartott. A segélyző-egyletnek tiszta jövedelmül mintegy 300 forint maradt fön.

* (Az egyetemi dalegylet) folyó hó 9-én tánczmulatsággal összekötött hangversenyt adand a redoute-épület nagy termében. Háziasszonyl *Odescalchi herczegnő* van megnyerve. Az igen érdekes műsorozat s a hangversenyt követő táncz bizonyára nagy vonzerőt fog gyakorolni a közönségre.

* (*Gyürky Ábrahám*) cs. kir. kamarás, hadseregbeli főhadnagy és földbirtokos, tettekkel tanusított loyaltásának elismeréseül — hallomás szerint — törvényes utódaival együtt grófi rangra emeltetett.

* (A budai magyar népszínháznak) magyar előadásokra való ujonani megnyithatására *Kamer may er Károly* budavárosi tanácsnok kitünően indokolt felterjesztést készített, melyet a budai középponti polgári választmány egész terjedelmében elfogadott, s elhatározta, hogy azt egy, nyolcz előkelő bizottmányi tagból álló küldöttség, *Paulovics* főpolgármester ur vezetése alatt fogja a főtárnokmester ő excejának átnyujtani.

* (A szerb ifjuság besedája.) Január 26. a szerb ifjuság tánczmulatsággal egybekapcsolt besedát rendezett. A beseda részletei igen sikerülten adattak. Következett a táncz, melynél az az érdekes, hogy ez alkalomra *Kikindáról* a leg-híresebb csimpolyást hívták meg, s ennek játéknál járták a kolot. Jelen voltak többi között a szerb és román képviselők *Stratimirovics* talpig magyarosan öltözködve, *Vlád Alajos* rumán nemzeti ruhában, túsözvel derekán. A belépti jegyek csak szerb nyelven voltak nyomtatva, mi az ezen nyelvet nem értőknél kis zavart is idézett elő. A tánczrendezés szerbül ment, ez is zavart támasz-

tott a táncsorokban s aztán németül is megmondták a tánczfigurát, mintha magyarul ezt nem lett volna szabad tenni. A szünóra alatt két toast volt. Az egyiket Miletics képviselő mondotta szerb nyelven, a másikat pedig Hodosiu képviselő olaszul. Ebből egy kis félreértés is keletkezett. Az egyik vendég ugyanis nem ismerve a szónokot, azt hitte, hogy olasz, s „Evviva l'Italia“-t kiáltott.

Vidéki pósta.

△ (Egy képviselő temetése.) Sárközy József komárommegyei képviselő temetése jan. hó 26-án ment végbe Kömlődön. Temetésén több képviselő volt jelen.

△ (Botrány a kolozsvári színházban.) Heks baritonista nem bírta kinyerni a kolozsvári közönség osztatlan tetszését, mert rendesen rekedt volt. Midőn egy este „Ernani“-ban Don Carlost vala éneklendő, mindjárt megjelenésekor, mielőtt még egy hangot hallatott volna, a páholyokból, zártszékekről s a karzatról füttyökkel, sípokkal fogadták, úgy hogy a függőnyt le kelle bocsátani. Később újra megkezdték az előadást, s a füttyök ismétlődtek, — de a hatás már ekkor ellenhatást szült, s a közönség nagyobb része tapsolni kezdett és a füttyösöket elhallgattatá. Heks, ki (el kell ismerni) ez este szokatlanul jól énekelt, többször zajosan kihivatott, s egyszer a füttyösök felé fordulva azt mondá: „köszönöm.“ — E színházi botránynak pedig az lőn vége, hogy az igazgató Hekset azonnal elbocsátá.

△ (Az egri jogászok bálja.) Az egri joghallgatók segélyegyletök javára mult hóban tánczvizalmat tartottak. Bálanya gr. Orczy Felixné volt. A tiszta jövedelem 700 forintot tett.

△ (Beszterczéről írják:) A hó s vele a jég már háromszor ment el, s ez utóbbi roppant vízarádásokkal. Nem lehet sem trágyázni, sem fát hordani. Vetéseink takaró nélkül, a föld a folytonos esőzésektől tulázva, rosz termő évet gyanyitannak. Pedig egy rosz termő évre nyakunkon az éhség lidércze.

△ (Nagyváradon) egy uriember — írja az „A.“ — a szent földre zarándokolásra ellenállhatlan vágyat érezvén egy szép reggel utnak indult Jeruzsalembe (?). Nejét itthon feledé, s csak annak értékes holmiját s pénzét vivé magával — szórakozottságból.

△ (Szegeden) egy belvárosi iparosnál a rendőrség küldöttje jelent meg, s a családfőt felszólítá ujonszülöttje megkeresztelésére. A családanya a nazarenusi felekezethez tartozván, kijelenté, hogy nem fogja gyermekét megkereszteltetni. A rendőrségi küldöttnek nem maradt egyéb hátra, mint a kisdedet bepólyázni s keresztvizre vinni az illető lelkészhez.

△ (Országos dalünnepély Aradon.) Az idén Aradon megtartandó országos dalárünnepélyre nézve az aradi dalegylet bizottsága a közgyűlésnek azt jelenté, hogy annak megtarthatását

semmi körülmény nem akadályozza; a közgyűlés hangos éljenekkel fogadta e jelentést, s az országos dalárünnepélynek az idén Aradon leendő megtartását egyhangulag elhatározta.

△ (Galgócz városában) — ha a bécsi lapok híreszteléseinek hinni lehet — nem kis dolog foglalkodtatja az embereket. Bizonyos Wallach nevű uri egyén rokonait keresik, a kik néhány millióra menő vagyont örököltek. Wallach Galgóczról régebben Amerikába vándorolt ki, s ott roppant vagyont szerzett, melyet végrendeletileg galgóczy rokonainak hagyományozott, — ha igaz.

△ (Nagy-Enyeden) a mult hóban ülték meg a város gyászos emlékü feldulásának tizenhetedik évfordulóját. Délelőtt ünnepélyes istentisztelet tartatott. Este a nagy sirhalmon, hol a gyászos emlékü nap áldozatai nyugosznak, ezer meg ezer mécs volt meggyújtva. Itt gyűltek össze a collegium növendékei és áhitattal énekelték el a „Szózat“-ot és Kölcsey „Hymnus“-át. — Adja az ég, hogy boldogabb napok örökre elfeledtessék e siralmas nap sötét emlékeit!

△ (A bács megyei Kuczura helységben) hajmeresztő eset történt. Egy fogadott fiu 70 éven fölülű öreg apjának és anyjának egy éléskéssel épen ebéd alkalmával fejét vágta le, s ugyane késsel a legnagyobb hidegvérűséggel tovább folytatta az ebédet. A gyilkos jelenleg a börtönben várja szörnyű tette büntetését.

△ (A „Máramaros“-ban olvassuk:) Több oldalról értesitenek bennünket, hogy főleg a Verhoviaán és felső Tiszavölgyön az orosz nép között, valószínűen kívülről jött emissáriusok általatásai nyomán, különféle álhírek terjengenek. A földművesek beszélik, miszerint az adót ezentul azért nem fogják fizetni, mert eljövendvén az orosz czár, az általa el fog engedtetni, egy más versio szerint a czár részére tartandó vissza a most követelt adó. Más időkben még registrálásra sem volnának érdemesek az ily hírek: de most, midőn ezen s ezzel rokon hírekről meglehetősen összefüggésben értesítettünk, ezeket egészen ignorálnunk még sem lehet.

A nagyvilágból.

‡ (Az angol udvarról.) Victoria királynő mindinkább élénkülő figyelemmel kíséri a közügyeket és nagyobb érdeket mutat az udvari nyilvános élet iránt. Londoni tudósítások szerint ő felsége az idén minden nevezetesebb és előkelőbb mulatságban osztozni fog.

‡ (Vihar Nápoly környékén.) Január közepe táján a nápolyi vizeken borzasztó vihar dühöngött, melynek folytán az ottani kikötőben 27 nagyobb s igen sok kisebb hajó merült el. E vihar a nápolyi öböl több más pontján is dühöngött s a calabriai vizekre is kiterjedt, mindenütt sok hajót sülyesztve el.

‡ (Angol regények.) Angolországban a mult évben 390 új regény jelent meg, többnyire három-kötetes. Ezenkívül vagy 100 oly munka,

mely a regény körébe vág. Az angolok nem lehetnek el regényolvasás nélkül, s minden valamirevaló ilyenmű munka bő keletnek örvend nálók.

‡ (Vizáradás.) Bécsi lapok jelentik, hogy az utóbbi esős napok alatt úgy a Duna mint a Wien-folyó gyorsan megdagadt, és még folyvást nő. Felső-Ausztriából érkezett tudósítások jelentik, hogy a Duna mellett már több helység viz alatt áll. A bécsi hatóság elővigyázati rendszabályokat alkalmazott a netán bekövetkező vizáradás veszélye ellen. — Prágából hasonló áradásokról értesítenek.

‡ (Egylet a női munkásság emelésére.) A berlini egylet mintájára Bécsben is alakult egy női egyesület, mely feladataul tűzte a szegényebb nők sorsáról gondoskodni. E nemes egyesület élén Hornbostel Ilona asszony áll.

‡ (Nizza vidékéről.) Nizzából írják, hogy az idén szokottnál több vendége van e szép helynek. Közelebb halt meg ott Deuroff Dimitri orosz tábornok 80-éves korában.

‡ („A költő nevében.“) A dublini színházban nemrég Sophokles „Antigone“-ja adatott. Az előadás bevégezte után a közönség lenagyobb része hangosan kezdte kihíni a szerzőt, s mindaddig nem hagyott fel a lármával, míg a rendező ki nem lépett s fel nem kérte a közönséget, hogy ne kívánja a szerző megjelenését, mert már több mint 2000 év előtt meghalt.

‡ (Páris piaczáról.) Páris piaczán már szélteben árulják a friss zöldséget, melyekből nagy szállitmányok érkeztek Algirből. A vendéglősök örvendve vásárolták az új borsót, a legpompásabb salátákat, a zöld paszulyt, sat.

‡ (Pénzadomány Chinából.) Overbeck Gusztáv chinai osztrák konzul közelebb tetemes pénzmennyiséget küldött be a hadügyminisztériumhoz. E pénz amaz adományból származik, melyet a Chinában lakó németek az utóbbi háboruban megsebesült ausztriai katonák részére gyűjtés útján szereztek össze.

‡ (Hugo Victor mint a lengyelek barátja.) Hugo Victor tiszteletbeli tagja lett ama bizottmánynak, mely Zürichben a lengyel tanulók segélyezésére alakult. A nagy költő e megtiszteltetést örömmel fogadta el, és az egylet alelnökéhez, Plater László grófhoz írt levelében kijelenti, hogy az ő szeretett Lengyelországaért minden kitelhetőt megteend.

‡ (Téli évszak a homburgi fürdőben.) A téli évszak a homburgi fürdőben ép oly élvezetes mint a nyári. Magyar lapokon kívül ott minden lap található. Esténként Garbe és Koch hires fürdői zenekara játszik, és egy francia vaudeville-társulat mulattatja a vendégeket.

‡ (Königgrätz környékén) borzasztó inség uralkodik. Egész községek folyamodnak a járási hivatalokhoz gyors segélyért, mivel különben az emberek tömegesen éhenhalnak. Mivel pedig a szántóföldek ott nincsenek bevetve s tavaszi vetésre való mag sincs, a kormány kénytelen

lesz sokat költeni e vidékre, hogy első sorban a lakosokat az éhhaláltól megmentsse, s hogy másodsor a földek ne maradjanak teljesen parlagon.

‡ (A párisi világtárlatról.) A világtárlati palotába mindegyre érkeznek a küldemények. A különféle kiállítók sietnek, hogy helyeiket mielőbb elfoglalva, minél több kényelmet, minél feltűnőbb tért szerezzenek terményeiknek. Ausztria részéről már beérkeztek a nancy-i templom részére Bécsben készült pompás üvegfestmények. Az oroszok is szorgalmasan dolgoznak már, és az egyiptomi alkirály emberei nagyban elfoglalvák a piramisok előállításával. — A „Great-Eastern“ óriáshajó közelebb megkezdi működését; New-Yorkban már több százra megy amaz előjegyzettek száma, kik e hajón a kiállításra utaznak. A világtárlati vendégek között több keleti uralkodó is lesz jelen; mondják, hogy az angol királynő, az orosz nagyherceg és a porosz király is meglátogatják a tárlatot.

‡ (Sarolta császárnéről.) Sarolta császárné egészsége teljesen helyreállt. A legutolsó angol pósta levelet hozott neki férjétől, ki arról tudósítja őt, hogy a viszonyok tisztázására egy nemzeti congressust hí egybe. A császárné ennek nagyon örvend, mert kilátása van arra, hogy Mexikóba ismét visszatérhet.

‡ (Kemény tél Spanyolországban.) A pyrenaei félszigeten általán, de különösen Spanyolország éjszakkéleti részében kemény hideg s nagy hó köszöntött be, mely utóbbi néhol két öl magas réteget képez. E miatt a közlekedés az ország nagy részében fönakadt.

‡ (Borzasztó szerencsétlenség.) Londonban a múlt hó közepén borzasztó szerencsétlenség történt; a regent-park jege ugyanis több száz korcsolyázóval leszakadt. Képzeltetni a parton állók szívzaggató jajait, kik kedves öveiket ekképp elmerülni látták! Szerencsére egy rendőrcsapat vetődött oda, kik a park ügyelőivel azonnal hozzáfogtak a mentési munkához. A halottak számát mintegy 30–40-re tehetni.

‡ (Statistika i.) Párisnak a XIII. században 120,000 lakosa vala; e szám 1846-ig egy millióra szaporodott, míg most Páris 1.825,274 lelket számlát. — Legújabb számítások szerint a többi nagyobb francia városok lakossága a következő: Lyoné 323,954, Marseilleé 300,131, Bordeauxé 194,241, Lilleé 154,779, Toulouseé 126,936.

Egyveleg.

— **Mi a szerelem?** A mi fölött annyian oly rég óta törték fejüket, meg van fejtve; most már tudjuk, mi a szerelem. Egy bölcsészeti műben ugyanis erre vonatkozólag a következő felvilágosítással találkozunk: „Die Liebe ist die Idealität der Realität eines Theiles der Totalität des unendlichen Seins, verbunden mit der Kapazität und Karnität zwischen Ich und Du, denn Ich und Du ist Er.“ Ez a szerelem. Bocsássanak meg azonban olvasónóink a német idézetért, mert ma-

gyarul — megvalljuk — nem érezzük magunkat képeseknek hűn visszaadni.

— **A góthai almanachból.** A góthai udvari almanach névsorából látjuk, hogy majdnem valamennyi nemzet felett idegen származású család uralkodik. Franciaországban egy fiórenczi származású; Angliában német, Belgiumban szintén német család uralkodik. A spanyolok, olaszok és skandinávok fölött francia családok viszik az uralmat; a porosz királyi család Württembergből származik. Orosz- és Oláhországban német családok uralkodnak. Görögországban dán család a kormány feje. A török zultán mongolvérből származik. Portugál királya kóburgi eredetű. Egyedül Franciaországban uralkodott — a Bonaparte-ház trónralépteig — a nemzet kebléből eredő család, s ez — a Bourbon-család.

Rejtvény.

K. Gusztától.

6. 2. 8. 9. 10. Hat napnak megfoghatatlan műve.
1. 7. 3. 4. 5. A jelenkor ragályos betegsége.
  5. 9. 8. Evésnél ha üres, az asszonyt dicséri.
  1. 4. 8. Biztos s kedves kalauz a szívekhez férni.
  10. 9. 5. Minden szabadabb törekvés ellensége lettem.
3. 2. 8. 8. 4. Hol én vagyok az asztalon, hol pedig ez bennem.
  6. 7. 5. 4. A nézetkülönbség hoz engem világra.
4. 5. 5. 7. 8. 4. A hajdankornak hős rettegett királya.
  3. 9. 8. 8. Teher nehezül rá; nők mégis viselik.
  - 1—10. Kedves társalkodó, hölgyeink szeretik.

A 2-ik számban közölt rejtvény értelme: *Sajtó*. — Helyesen megfejtették: Geszner Lujza, Dankó-Nyáry Róza, Flakovits Szidónia, Past Katalin, Mursik Mariska. Kordina Gusztá, Marmorstein Erzsébet, Lelkes Günther Mari, Fejér Mariska, Tamásfi Antalné.

Szerkesztői üzenetek.

— *Klotildnak:* Köszönet a kétredebli szíves megemlékezésért; fogadd forró üdvözetünket addig is, míg — ha az idő engedi — meglátogathatunk.

— *Z. Ödön* urnak: Örömmel olvastuk önnek ügybuzgó sorait s teljesen oszthatjuk tett indítványát, annál is inkább, minthogy az a mi ezélünk is; de bocsássa meg, hogy beküldött cikkét ez alkalommal nem közölhetjük, mert annak tárgya már egy más, kiadásra váró hosszabb dolgozatban fel van használva.

— *F. M.* urhölgynek: Üdvözet! Magánlevelet irtunk.

— *F. Sz. G. L.* és *M. M. k.* a-oknak: Köszönjük; használni fogjuk.

— *M. Béla* urnak *T.-Füred:* Köszönet az újabb küldeményért; nem hosszú. A „virágok mythologiai történetére” számolunk.

— *Több t. előfizetőnők részéről* a legmelegebb hangon irt rokonszenves levelekkel örvendeztetünk meg, lapunk irányát és tartalmát illetőleg. Fogadják méltánylásukért őszinte köszönetünket, kik minden erőnket arra fordítjuk, hogy a közelsimerést ezutánra is kiérdemeljük.

— *K. Dezső* urnak, *Szóláth.* Becses küldeményét köszönettel vettük, előbbeni levelét azonban nem kaptuk. A lap iránt intézkedtünk.

Megbizások tára.

— *W. E.* urnak *Verespatak:* Megrendeltük és elküldtük.

— *L. F.-né* urnónek *Csíz:* A virágéket levelének vétele után — mely kissé elkésett — rögtön megrendeltük, s még aznap el is küldetett, reméljük, jókor érkezett meg. A nevelőnőt illetőleg megtettük a szükséges lépéseket, de 300 frton alul alkalmas egyént nem kaphatni.

— *Sz. E.* urhölgynek *Komárom:* A jövő számban adjuk a legújabb divatu *ékbe* szabott ruhának szabás-mintáját; divatképünk hozandja a rajzát.

— *H. I.* urnak *Beregszász:* A kívánt selyemkellme-mustrákat elküldtük.

Teljesszámú példányokkal még szolgálhatunk.

TARTALOM. Nők köre: Női munkák; a mintarajzok leírása. — A tápanyagok. *Rusz Károlytól.* — Az édeségek. — Kertészet. *Máriától.* — Konyházat. — Havi teendők. *Vörös Esztertől.* — **Olvasó-asztal:** A nők hivatala. Hatalom és befolyás. — Vészes tilalomnak.... (Költe-mény). *Benedek Aladártól.* — A halott-mennyasszony. *Beszély. Milesz Bélától.* — A csendes Oceán felfedőzése. — Könyvszemle. — Színház és művészet. — Levelezés. — Hírharang. — Vidéki posta — A nagyvilágból. — Egyveleg. — Rejtvény. — Szerkesztői üzenetek. — Megbizások tára

Az 1867. évi első félévi folyamra

az alulirt kiadó-hivatalban következő magyar lapokra fogadtatnak el folyvást az előfizetések u. m.:

póstán küldve:

1. Vasárnapi Ujság magában félévre	3 ft.
2. Politikai Ujdonságok magában félévre	3 »
3. Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt megrendelve félévre	5 »
4. Regelő, regényfolyóirat félévre	3 »
5. Divatvilág, szépirodalmi és divatlap félévre Ugyane lap évnegyedre	4 »
6. Regelő és Divatvilág 2 lap együtt félévre » » » » évnegyedre	6 »
7. Falusi Gazda félévre	2 »
8. Magyarország képekben, új bonismertető folyóirat évenként 250 képpel félévre	4 »
Ugyane lap évnegyedre	2 »
9. Képes Ujság, egész évre	2 »
10. Jogtudományi Közlöny, s mellékletül a m. kir. curiai ítéletek, félévre	6 »
Ugyane lap negyedévre	3 »
11. Magyar Gyermekekbarát, egész évre	2 »
12. Országgyűlési Emlékkönyv (az országgyűlési képviselők számos arcképeivel) I—X füzet, eddig hét füzet jelent meg, tíz füzet ára	5 »

A fentebb elősorolt lapokból teljes számú példányokkal még folyvást szolgálhatunk.

Az előfizetési pénzek az alulirt kiadó-hivatalhoz küldendők.

Heckenast Gusztáv

hirlap-kiadóhivatala Pesten, egyetem-utca 4. sz. a. földszint.

Főmunkatárs:
KULIFFAY EDE.

Kiadó-tulajdonos:
HECKENAST GUSZTÁV.

Felelős szerkesztő:
K. BENICZKY IRMA.

Melléklet: Női munkák mintarajzai.

Nyomatott Heckenast Gusztáv nyomdájában Pesten, 1867. (Egyetem-utca 4-ik sz. alatt.)